

## SLUTTRAPPORT

## FORPROSJEKT

## MIDT- SKANDINAVISK REGIONPROSJEKT GIM

*Versjon nr:03  
12. mai 2009*

*Prosjektleder Steinar Bach*

---

## Innholdsfortegnelse

<b>1</b>	<b><i>Innledning</i></b> .....	<b>4</b>
<b>2</b>	<b><i>Sammendrag og anbefalinger</i></b> .....	<b>5</b>
2.1	Situasjonsbeskrivelse av regionen .....	5
2.2	Visjon.....	5
2.3	Målsettinger .....	5
2.4	Strategier.....	6
2.5	Anbefalinger av tiltak i hovedprosjektet .....	6
2.5.1	Kartleggingsarbeid .....	6
2.5.2	Næringsliv og arbeidskraft .....	6
2.5.3	Næringstiltak spesielt rettet mot samene.....	7
2.5.4	Turisme / Reiselivsprosjekt.....	7
2.5.5	Skoleprosjekt.....	7
2.5.6	Kirkeprosjekt.....	7
2.5.7	Politiprosjekt .....	8
2.5.8	Lege / Helse / Sjukvårdprosjekt .....	8
2.5.9	Kulturprosjekt.....	8
2.5.10	Ungdomsprosjekt .....	8
2.5.11	Natur og miljøforvaltning.....	8
2.5.12	Informasjonsprosjekt.....	8
2.5.13	Infrastruktur.....	9
2.5.14	Avgifter, moms toll og andre virkemidler.....	9
2.5.15	Andre virkemidler .....	9
2.5.16	Organisering av hovedprosjektet.....	9
2.5.17	Økonomi.....	10
2.5.18	Framdriftsplan .....	11
<b>3</b>	<b><i>Bakgrunn, mål og mandat for forprosjektet</i></b> .....	<b>11</b>
3.1	Mål for forprosjektet.....	12
3.2	Mandat og prosjektomfang .....	12
3.3	Avgrensninger .....	12
<b>4</b>	<b><i>Arbeidsform</i></b> .....	<b>13</b>
<b>5</b>	<b><i>Risikoanalyse og kvalitetssikring</i></b> .....	<b>14</b>
5.1	Kritiske faktorer.....	14
<b>6</b>	<b><i>Gjennomføring</i></b> .....	<b>14</b>
6.1	Hovedaktiviteter .....	14
6.1.1	HA 1: Lag forprosjektplan. ....	14
6.1.2	HA 2: Etablere samarbeidsparter og kontaktnett. ....	14
6.1.3	HA 3: Kartleggingsarbeid. ....	15
6.1.4	HA 4: Kategorisere innspillene til tiltak. ....	17
6.1.5	HA 5: Utarbeide statusrapport.....	17
6.1.6	HA 6: Utredning og forslag til hovedprosjektet.....	18
6.1.7	HA 7: Utrede aktuell organisasjonsmodell av hovedprosjektet. ....	50
6.1.8	HA 8: Informasjon, implementering og markedsføring. ....	52
6.1.9	HA 9: Utarbeide prosjektrapport.....	53

---

<b>7</b>	<b>Øvrige resultat av forprosjektet.....</b>	<b>54</b>
7.1	Prosjektets grenseregionale merverdi .....	54
7.2	Resultat – overgripende indikatorer .....	54
7.3	Spesielle resultat indikatorer .....	54
7.4	Øvrig resultat og langsiktig effekt .....	55
7.4.1	Øvrig resultat.....	55
7.4.2	Bestående gränsregionalt samarbeid etter at forprosjektet er avsluttet. ....	55
7.5	Horrisonnelle kriterier .....	56
7.5.1	Arbeidet med det horrisonnelle kriteriet miljø.....	56
7.5.2	Arbeidet med det horrisonnelle kriteriet jämsteldhet / likestilling. ....	56
7.5.3	Arbeidet med det horrisonnelle kriteriet mångfald / integration.....	56
<b>8</b>	<b>Økonomi.....</b>	<b>56</b>
<b>9</b>	<b>Underskrifter.....</b>	<b>57</b>
<b>10</b>	<b>Vedlegg .....</b>	<b>58</b>
10.1.1	Nr. 1 Kart over Midt Skandinavisk Region.....	58
10.1.2	Nr. 2 Oversikt over gränshinder registrert hos Gränstjenesten i Morokulien. ...	58
10.1.3	Nr. 3 Oversikt over alle innspill på tiltak som er kommet inn. ....	58
10.1.4	Nr. 4 Statusrapport vedtatt 28.04.09. ....	58
10.1.5	Nr. 5 Prosjektbeskrivelse for hovedprosjektet, versjon 4, november 2008.....	58
10.1.6	Nr. 6 Utdypende beskrivelse av enkelte tiltakene som anbefales. ....	58
10.1.7	Nr. 7 Litteraturliste. ....	58

---

# 1 Innledning

I de 20 årene som GIM har vært samarbeidsområde, og SØF (Søndre forsøksområde) før den tid, så har diverse tilskuddsmidler eller prosjektmidler vært det mest bruke virkemidler for å utvikle området. På tross av dette så har det hele tiden vært nedgang i folketallet.

Virkemidlene som er satt inn har sikker hatt sin effekt, men den har ikke vært tilstrekkelig for å motvirke den negative befolkningsutviklingen. Spørsmålet blir da om vi skal fortsette å foreskrive samme medisin, men kanskje litt sterkere, eller om man skal prøve noen helt nye virkemidler som øker regionens attraksjonsverdi.

Derfor foreslår vi blant annet virkemidler som kommer alle til gode, ikke bare for de som kommer flyttende inn og de som etablerer nye bedrifter, men virkemidler som også har positiv virkning på de som har valgt å bo her. Vi tror at signaleffekten av å innføre virkemidler, som også kommer nåværende innbyggere til gode, vil forsterke grunnlaget for det valget de har tatt og at det har smitteeffekt, ikke minst på ungdommen og gir dem et positivt framtidshåp for regionen.

Et område som det har vært satt inn ikke ubetydelige virkemidler i disse 20 årene er satsingen på turisme og reiseliv. Dette har gjennom politiske dokumenter både lokalt, regionalt og sentralt vært beskrevet som redningen for distriktene både i Norge og Sverige. Nå har nok verdiskapingen i denne sektoren økt i løpet av denne tiden, men det har ikke ført til noen vesentlig økning i sysselsettingen og økt tilflytting. Turisme og reiselivets betydning for utviklingen av lokalsamfunnene må heller måles i omsetningsøkning i andre servicenæringer, for eksempel i lokalbutikken og bensinstasjonen. Det er derfor viktig å fortsette satsingen på turisme og reiseliv, fordi denne næringen har en viktig funksjon for både det øvrige næringsliv og for kommunene, - nemlig det å gjøre regionen kjent, skape positive relasjoner til de som skal kjøpe våre varer og tjenester eller det kan lette rekrutteringen av folk inn til området.

Derfor ber vi ikke om enda mer prosjektmidler og tilskuddsmidler, men utfordrer den norske og svenske staten til å delta i en dugnad, en utprøving, en pilot, der de avstår fra en del inntekter som i dag er knyttet til moms, toll og avgifter knyttet til kjøp og salg av varer og tjenester innfor regionen. Dette vil uansett ikke føre til noen slukne statskasser, da dette dreier seg om skatter og avgifter knyttet til et folketall på 3450 innbygger med smått og stort. Men vi tro at det vil ha en stor attraksjonsverdi og tiltrekkingskraft på både innbyggere og næringsliv.

Kommunene på sin side må ta sin del av dugnaden ved å samarbeide tettere om de offentlige tjenestene. Den nærmeste samarbeidsparten ligger ikke vestover for de norske kommunene og østover for de svenske kommunene, men rett over grensen mot nabolandet. Her må det være muligheter for å utvikle felles tjenester som går øst / vest over grensen, isteden for nord – sør langs grensen slik det er i dag.

Ut over det som kommer fram i denne rapporten vises det til referat fra alle møter, nyhetsbrev, annen informasjon og alle vedlegg til rapporten som ligger ut på Forum Frostvikens nettsted; - <http://www.forumfrostviken.se/>. I tillegg så ligger det også ut informasjon på kommunenes hjemmesider.

---

## 2 Sammendrag og anbefalinger

### 2.1 *Situasjonsbeskrivelse av regionen*

Midt skandinavisk region har bare 3450 innbyggere. Regionen mister ca. 1 % av befolkningen hvert år. Dette betyr at regionen trenger ca. 20 nye arbeidsplasser hvert år for å opprettholde befolkningstallet. Den demografiske sammensetningen av befolkningen, med stadig større andel eldre, forsterker befolkningstallet betydning for den framtidige utviklingen.

Midt skandinavisk region er en stor region i areal ca. 11.000 kv.km, ca. 1/3 del, 3.400 kv.km av dette arealet er vernede området som nasjonalparker og reservat. I tillegg er dette et sør – samisk område, som betyr at mye av det arealet som ikke er direkte vernet, også har en beskyttelses status i forhold til å ta vare på den sør – samiske næring og kultur.

I dag så har regionen gode offentlige tjenester, men disse er truet av befolkningsnedgangen. På grunn av store avstander innad i den enkelte kommune så er det vanskelig å ha en rasjonell drift på alle offentlige tjenestene.

Regionen har bare noen få mellomstore bedrifter, men har tilgjengelig forholdsvis stor andel enkeltmannsforetak i forhold til innbyggertallet. En av de største utfordringene disse småbedriftene har er hjemmemarkedproblematikken. Trekker du en radius på 5 - 10 mil rundt en liten bedrift i regionen og betrakter det som et normalt hjemmemarked, så er de fraskåret fra ca halvparten av sitt hjemmemarked for både for kjøp og salg, fordi dette marked er på andre siden av grensen. Små bedrifter har ikke ressurser til å bygge opp både en import og eksport organisasjon, de drar ikke en gang på martna til hverandre langs grensa p.g.a. toll og momsbestemmelsene. Hadde bedriften derimot ligget på Grong / Strömsund og du trekker samme radius for hjemmemarkedet så hadde hele hjemmemarkedet ligget på en side av grensa og ikke vært berørt av import / eksport / toll og momsbestemmelser. For en liten bedrift er denne ulempen så stor at man istede frastår fra halvparten av sitt hjemmemarked.

Det er lite eller ingen arbeidsledighet, i stede er det er mangel arbeidskraft og da spesielt for de større produksjonsbedriftene, men samtidig så er den arbeidskraften som finnes stabil. En annen utfordring i forhold til arbeidskraftbehovet er mangelen på ledige utleieboliger til den arbeidskraften vi har behov for.

### 2.2 *Visjon*

*Gränsefjäll i Midt Norden skal bli en attraktiv region med vekstkraft gjennom  
Norsk – Svensk grensesamarbeid som kjennetegnes av;  
- en utvikling mot ett  
ekologisk, økonomisk och socialt hållbart samhelle*

### 2.3 *Målsettinger*

- Stabilisere innbyggertallet i løpet av 3 år.
- Øke innbyggertallet de neste 3 årene.
- Opprettholde og øke servicen innen hele regionen.
- Øke livskvaliteten i grenselandet / bjørnelandet / nasjonalparklandet / samelandet.

- 
- Være et utstillingsvindu for norsk / svensk distriktpolitikk ved å være en pilotregion i 6 år.

## **2.4 Strategier**

- Å være en PILOTREGION i 6 år
- Ta i bruk følgende virkemidler
  - Fjerne gränshindringer for næringslivet.
  - Fjerne gränshindringer for arbeidskraftsvandring over grensen.
  - Utprøving av virkemidler som;
    - Differensiert svensk arbeidsgiveravgiften ved statlig finansiering
    - Momsfritak på bygging av boliger
    - Nedskrivning av studiegjeld
    - Fjerning av moms og tullbestemmelser for kjøp og salg av varer og tjenester i regionen
    - (Denne listen er ikke uttømmende).
- Regional informasjonsavis / nettsted
- Biosfæreområde; - økologisk holdbar utvikling.
- Felles planer for kommunale tjenester.
- Samarbeid, nettverksbygging og utvikling i næringsliv.
  - Egne utviklingsprogram for areelle næringer; - landbruk, reindrift og turisme.
- Utvikle infrastrukturen ved felles bruk over grensen.
- Felles markedsføring av regionen.
- Mekle innflytting, - hjelpeapparat som formidler individrettet tilflytting
- Samarbeid med forsknings - og høyskoleinstitusjoner
- Prosjektorganisering av samarbeidet de første 3 årene

## **2.5 Anbefalinger av tiltak i hovedprosjektet**

### **2.5.1 Kartleggingsarbeid**

Forslag til tiltak

1. I hovedprosjektet må det lages et profesjonelt kart som dekker området.
2. Det foretas en konkret opptelling av grensegjengere (henvisning), ved hjelp av skatt og trygdeetat / forsikringskasse i de enkelte kommunene.

### **2.5.2 Næringsliv og arbeidskraft**

Forslag til tiltak

1. Etablere en samarbeidsorganisasjon for næringslivsmedarbeiderne i regionen før at utvekla næringslivet.
2. Gjøre det mulig for småbedrifter og enmannsforetak å utnytte et naturlig hjemmemarked på begge sider av grensen.
3. Næringslivet med sterkt lokalt engagemang – finns på internationella marknader..
4. Følge opp utredningene om vilkårene for etablering av fiskeoppdrett i østvendt vassdrag innenfor det svenske regelverket.
5. Utnytting av de ledige innmarksbeitene i regionen for å styrke landbruket.
6. Legge til rette for de mulighetene en eventuell gjenåpning av gruvene i Stekenjokk og Joma gir for prosjektområdet.
7. Utrede muligheten for lokal videreforedling av mineraler og steinindustri. (Liskifer / Kvemoskifer)

- 
8. Jobbe for en endring i regelverket slik at godkjente verksted innenfor regionen kan gjennomføre EU – kontroll / besiktning av biler fra begge sider av grensen.
  9. Utrede det faktiske arbeidskraftbehovet i regionen og utvikle en felles rekrutterings strategi i samarbeid med næringslivet.
  10. Etablere et Gränsfond for næringslivet i regionen.

### **2.5.3 Næringstiltak spesielt rettet mot samene**

Forslag til tiltak

1. Det opprettes en stilling som samisk næringskonsulent for å fremme utvikling av samiske produkter i regionen.
2. Det fremmes en sak for departementene i begge land, der en ber om at reineierne innenfor regionen kan slakte og levere reinkjøtt til Lierne viltforedling uten at det blir registrert som eksport / import og uten ekstra avgifter enn om kjøp og salg foregikk på en side av grensen.

### **2.5.4 Turisme / Reiselivsprosjekt**

Forslag til tiltak

1. Etablere en samarbeidsorganisasjon mellom delprosjektleder, Frostviksfjäll, Røyrvik fritid, Lierne fritid og aktørene i Hotagen.
2. Utvikle en felles lokal salgsorganisasjon.
3. Kartlegging av den kompetansen som finnes i regionen som kan tilføres fellesskapet
4. Drive kompetanseutviklingstiltak innefor markedskunnskap, produktutvikling og salg.
5. Opprette en base av mentorer, erfarne aktører som kan bli frikjøpt til å drive individuell veiledning for nyetablerere i bransjen.
6. Gjennomføre faglige studieturer for å hente kompetanse, inspirasjon og for å bygge nettverk både innfor og utenfor regionen.
7. Utvikle aksene Børgefjellsentret og Blåsjön som et felles reiselivsmål.

### **2.5.5 Skoleprosjekt**

Forslag til tiltak

1. Utvikle et system for valgfrihet slik at elevene kan velge hvilken skole de vil gå på i regionen.
2. Videreutvikle forsøk med felles skoledrift mellom Tunnsjø og Jorm.
3. Valsjøbyen og Sørli samarbeider om svømmeopplæringen.
4. Ungdomskolettrinnet / högstadiet i regionen samarbeider om undervisningen / samisk undervisning ved hjelp av fjernundervisningsutstyr.
5. Utvikle et enda tettere samarbeid mellom Gäddede og Stortangen etter hvert som elevtallet går ned i Frostviken, med sikte på å etablere en felles ungdomskole / högstadie inntil folketallet igjen er i økning.

### **2.5.6 Kirkeprosjekt**

Forslag til tiltak

1. Det opprettes to 50 % stillinger som grensekateket(pedagog) / gränsediakon, en fra hvert land, en av disse fungerer samtidig som delprosjektleder opp i mot hovedprosjektet.

---

## 2.5.7 Politiprojekt

Forslag til tiltak

1. Etablere et felles lensmann / politi kontor i Nordli med felles dagtjeneste
2. Felles kompetanseheving for å øke kjennskapen til hverandres lovgivning og bestemmelser for utøvelse av polititjenesten
3. Regionen blir en pilot for utprøving av felles politimyndighet
4. Investere i en felles passutstedingsmaskin i regionen
5. I det videre arbeidet sees det på et samarbeid med tollene / tullene
6. Videreføre samarbeidsavtalen fra 01.06.06 om brann og redningstjeneste.

## 2.5.8 Lege / Helse / Sjukvårdprosjekt

Forslag til tiltak

1. Etablere et samarbeid om legetjenesten i Røyrvik, Lierne og Frostviken.
2. Utrede hvordan man kan utnytte felles personell / samisk personell, langs grensen til hjemmehjelp / hemtjeneste, og hjemmesykepleie / hemsjukvård.
3. Utrede muligheten for en felles utnyttelse av kapasiteten på sykehjemsplasser / særskilt boende, omsorgsboliger / gemensamhets boende og korttidsplasser i regionen.
4. Utrede mulighetene for et samarbeid om sosiale tjenester som rus / alkoholmisbruk, barnevern / barnomsorg og psykiatritjeneste.
5. Prøve ut en ordning med et felles tannlegekontor.

## 2.5.9 Kulturprosjekt

Forslag til tiltak

1. Etablere et teaternetverk i regionen der også "Bärettarvekkar" inngår.

## 2.5.10 Ungdomsprosjekt

Forslag til tiltak

1. Årlig ungdomskonferanse, der ungdommen i regionen får møte politikerne i en felles utviklingsprosess.
2. Ungdomsarbeiderne i regionen deltar i Rondell-prosjektet.
3. Etablere møteplasser for ungdommene i regionen
4. Inngå et samarbeid med en forskningsinstitusjon som følger ungdommene som går ut av ungdomskolen / høgstadiet disse 6 årene prosjektet pågår og kartlegge deres valg og relasjon til regionen underveis.
5. Vurdere om noen av EU – programmene i "Aktiv ungdom" er aktuelle for regionen.

## 2.5.11 Natur og miljøforvaltning

Forslag til tiltak

1. Prosjektet støtter NINA- naturdata sitt utviklingsprosjekt som et grunnlag for å utvikle en felles forvaltningsstrategi for store rovdyr.

## 2.5.12 Informasjonsprosjekt

Forslag til tiltak

1. Felles informasjonsavis en gang hver 14 dag
2. Felles nettside
3. Utvikle en felles markedsføringsstrategi.
4. Engasjere frilans journalister i området
5. Utvikle og produsere en presentasjon av regionprosjektet.



- 
6. Det må gjennomføres jevnlig møter med de politiske utvalgene gjennom hele prosjektperioden.

### **2.5.13      Infrastruktur**

Forslag til tiltak

1. Prosjektledelsen må drive lobbyvirksomhet for å øke mobil- og bredbåndsdekning i regionen og jobbe for et felles taksregime innenfor regionen uavhengig av riksgrensen.
2. Veistrekninger som bør prioriteres av sentrale myndigheter på begge sider
  - a. E6 – Blåsjön - Stekenjokk
  - b. E6 – Nordli – Kromom (deler av Fiskevägen)
  - c. Nordli – via Gäddede – Strömsund
  - d. Og øvrige länsveger og fylkesveger i regionen
3. Stimulere til boligbygging og da spesielt utleieboliger ved å jobbe fram momsfratak på boligbygging.
4. Etablering av uteområde for Naturrum på Gäddede og Lierne Nasjonalparksenter.
5. Etablering av Observatorium og Planetarium i Frostviken.
6. Etablere en stor hall til idrett, messer, martna og konserter i Nordli
7. Etablere en hlsosentral i Gäddede

### **2.5.14      Avgifter, moms toll og andre virkemidler**

Forslag til tiltak

1. Arbeide for at regionen får en differensiert svensk arbeidsgiveravgift.
2. Arbeide for at regionen får momsfratak på boligbygging.
3. Arbeide for at regionen får tullfrihet ved kjøp og salg av varer og tjenester over grensa innenfor regionen.
4. Arbeide for at regionen får fritak for momsdeponering ved flytting av varer / utstyr over grensa innenfor regionen.
5. Arbeide for at regionen får svenske avgifter på bilkjøp i regionen også på norsk side.

### **2.5.15      Andre virkemidler**

Forslag til tiltak

1. Arbeide for at regionen får en ordning med nedskrivning av studielån
2. Nedsette en ekspertgruppe med kompetanse på gränsgjengerproblematikk og gränshinder for næringslivet.
3. Utvikle et ”Gränsboerbevis” for både personer og bedrifter.

### **2.5.16      Organisering av hovedprosjektet**

Forslag til tiltak

1. Hovedprosjektet startes opp med ordinær prosjektorganisering med vedtaksmyndighet i hvert enkelt kommunestyre / fullmektige.
2. Prosjektorganisering med en hovedprosjektleder fra et land, og en assisterende hovedprosjektleder fra det andre landet. I tillegg delprosjektledere for de enkelte områdene som prioriteres og arbeidsgrupper
3. I forlengelse av pkt. 1 legges utarbeidelse av organisasjonsmodell som et tiltak i første fasen av hovedprosjektet, slik at en får tid til å gjennomføre en prosess for å jobbe fram en modell som er hensiktsmessig i forhold til omfanget av samarbeid i regionen.

## 2.5.17 Økonomi

<b>21. Kostnader</b>					07.07.08
<b>Kostnader</b>	<b>År 2008</b>	<b>År 1</b>	<b>År 2</b>	<b>År 3</b>	<b>Totalt</b>
Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet		5 000 000	5 200 000	5 132 500	15 332 500
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>5 000 000</b>	<b>5 200 000</b>	<b>5 132 500</b>	<b>15 332 500</b>
Eksterne tjenester		575 000	645 000	485 000	1 705 000
Lokal kostnader.		340 000	350 000	350 000	1 040 000
INVESTERINGER; Kontor PC, Videokonf., Naturrum, Pass.maskin		90 000	1 050 000	0	1 140 000
Reisekostnader		490 000	510 000	480 000	1 480 000
Øvrige kostnader.		780 000	830 000	810 000	2 420 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>7 275 000</b>	<b>8 585 000</b>	<b>7 257 500</b>	<b>23 117 500</b>

<b>22. Finansieringsplan</b>					
<b>Finansiering</b>	<b>År 2008</b>	<b>År 1</b>	<b>År 2</b>	<b>År 3</b>	<b>Totalt</b>
Strömsund kommun		595 833	705 833	630 833	1 932 500
Krokom kommun		297 917	352 917	315 417	966 250
Lierne kommun		297 917	352 917	315 417	966 250
Røyrvik kommun		148 958	176 458	157 708	483 125
Politi Jämtland		32 500	107 500	32 500	172 500
Politi N-Trøndelag		16 250	53 750	16 250	86 250
Kirken Härnesand, via länet		77 500	72 500	72 500	222 500
Kirken Nidaros		38 750	36 250	36 250	111 250
Naturrum		17 500	105 000	6 875	129 375
Nasjonalsenter		8 750	52 500	3 438	64 688
Nord-Trøndelag fylkeskommune		510 625	671 875	529 063	1 711 563
<b>SUM Offentlig kontant finansiering</b>		<b>2 042 500</b>	<b>2 687 500</b>	<b>2 116 250</b>	<b>6 846 250</b>
Arbeidsgrupper		1 165 000	1 165 000	1 142 500	3 472 500
Lokaler		340 000	350 000	350 000	1 040 000
<b>SUM Offentlig direkte finansiering (arbeidsgrupper, lokaler)</b>		<b>1 505 000</b>	<b>1 515 000</b>	<b>1 492 500</b>	<b>4 512 500</b>
<b>SUM Offentlige kontant + offentlig direkte finansiering</b>		<b>3 547 500</b>	<b>4 202 500</b>	<b>3 608 750</b>	<b>11 358 750</b>
Offentlig regional medfinansiering		0	0	0	0
Statlige Interreg-midler Norge		1 818 750	2 146 250	1 814 375	5 779 375
EU Interreg-midler Sverige		1 818 750	2 146 250	1 814 375	5 779 375
<b>SUM Offentlig finansiering</b>		<b>3 637 500</b>	<b>4 292 500</b>	<b>3 628 750</b>	<b>11 558 750</b>
Privat kontant finansiering: Nina-Naturdata		90 000	90 000	20 000	200 000
<b>Sum finansiering</b>		<b>7 275 000</b>	<b>8 585 000</b>	<b>7 257 500</b>	<b>23 117 500</b>

## 2.5.18 Framdriftsplan

### 17. Tid og aktivitetsplan:

Aktivitet	Start dd.mm.åå	Slutt dd.mm.åå
Søknaden sluttbehandles	01.12.08	31.12.08
Hovedprosjektet, tidligst oppstart, tidligst slutt	01.01.09	31.12.11
Søknad om ny treårsperiode, sluttbehandles	01.12.11	31.12.11
Ny hovedprosjekt, tidligst oppstart, tidligst slutt	01.01.12	31.12.14

## 3 Bakgrunn, mål og mandat for forprosjektet

Lierne, Røyrvik, Strömsund og Krokommune har gjennom mange år hatt et historisk godt samarbeid. De vel 20 siste årene har kommunene hatt et formelt samarbeid, de siste 10-12 årene som GIM (Grensefjell i Midt Norden) som omfatter de ”gamle” kommunene Hotangen i Krokommune og Frostviken i Strömsund. Gjennom Interregprosjekt har en de siste årene bl.a. jobbet med mulig skolesamarbeid, der sluttrapporten ble behandlet våren 2007.

Kommunene, som ligger langt unna vekstområdene rundt de store byene i Norge og Sverige har lenge slitt med negativ befolkningsutvikling. Region Midt-Skandinavia har om lag 3450 innbyggere og har i det siste mistet om lag 1 % av folketallet hvert år. På grunn av befolkningssammensetningen trengs det 20 nye arbeidsplasser de neste årene bare for å opprettholde innbyggerantallet.

Etter en studietur til Brussel i månedsskifte mai/juni 2007, fikk formannskapet i Lierne kommune impulser som gjorde at man politisk ønsket en større satsing på samarbeide mellom disse grense kommunene. Det ble lagt fram et diskusjonsnotat som ble behandlet i de fire berørte kommunestyrene. Det fikk meget god mottakelse i alle kommunene og det ble vedtatt å foreta en forstudie.

Trøndelag Forskning og Utvikling AS ble engasjert og laget en forstudie i slutten av 2007, datert januar 2008. Gjennom forstudien er det identifisert en rekke ulike områder som kan være interessante å utvikle i et tettere samarbeid. I alle deler av Midt-Skandinavia er man svært positiv til å utvikle samarbeidet. Forstudien anbefaler derfor at man går videre til en forprosjektfase hvor man konkretiserer hvilke bidrag man har behov for fra nasjonalt eller internasjonalt hold, hvilke virkemidler en ønsker å prøve ut, endringer i regelverk som er nødvendig å gjøre, vurdere nærmere hvilke lokale områder man raskt kan ta inn i samarbeidet og hvilke områder man vil vente med eller ikke ta med i samarbeidet.

GIM gruppen har satt i gang et forprosjekt med en prosjektleder i full stilling i 5 måneder fra 1. februar 2008 til 30. juni s.å. De har videre bestemt at styringsgruppen skal bestå av 9 personer; - ordfører og rådmenn fra Røyrvik og Lierne, kommunalråd fra Strömsund og Krokommune, en representant for Frostviken, en representant fra Hotangen og en representant for samene.

---

### **3.1 Mål for forprosjektet**

Utgangspunktet for interregprosjektet er en ambisjon om å:

- Få tilbake vekstkraften i regionen gjennom et mye tettere samarbeid enn før.

Den grunnleggende målsettingen går ut på;

- å skape en mer attraktiv region
- å øke innbyggertall på sikt

Diskusjonsnotat og forstudie foreslår følgende målsettinger for interregprosjektet:

- Stabilisere innbyggertallet i løpet av 4 år.
- Øke innbyggertallet de neste 4 årene.
- Opprettholde og øke servicen innen hele regionen.
- Øke livskvaliteten i grenselandet/bjørnelandet/nasjonalparkområdet.
- Utstillingsvindu for norsk/svensk distriktpolitikk.
- Skape en offisiell geografisk region.

Det eneste formulerte målet for forprosjektet er:

- Konkretisere innhold i søknad om et hovedprosjekt.

### **3.2 Mandat og prosjektomfang**

Mandat:

- Gjennomføre nødvendig regionalplanlegging.
- Avklare innhold og organisering i prosjektet.
- Utarbeide søknad om et 3 + 3 årig hovedprosjekt.
- Plan for gjennomføring av hovedprosjekt.

I forprosjektet må man også vurdere nærmere:

- Hvilke lokale områder man raskt kan ta inn i samarbeidet
- Hvilke områder man vil vente med
- Hvilke områder som ikke skal med i samarbeidet
- Konkretisere hvilke bidrag man har behov for fra
  - nasjonalt hold (Sverige / Norge)
  - internasjonalt hold (EU)
- Avgivelse av myndighet til et eget folkevalgt organ for regionen
  - samkommune eller ikke
  - nytt forvaltningsnivå i de svenske kommunene Strømsund og Krokomb, når bare deler av kommunene (Hotagen og Frostviken) inngår i regionen.

Andre arbeidsoppgaver som følge av prosjektet;

- Informasjonsarbeid / Markedsføring
- Kontakt med ulike grupper av innbyggere

### **3.3 Avgrensninger**

Forprosjektet skal ikke iverksette egne utviklingstiltak, men konsentrere seg om utredningsoppgaver som skal gi et grunnlag for den politiske behandlingen om et

---

hovedprosjekt, drive informasjon, implementeringsarbeid og avklare sentrale myndigheters vilje til dispensasjoner og økonomisk bistand.

Prosjektleder har fått en del henvendelser om iverksetting av konkrete prosjekt, men har prøvd å kanalisere dem til næringslivsmedarbeidere i kommunene og samtidig informert om søknadsskjema om forprosjektsmidler i interregsystemet.

## 4 Arbeidsform

Framdriften i prosjektet har gått relativt bra i forhold til tidsplan. Prosjektleder var mentalt forbredt på at, med et så stramt tidsskjema, og der du er avhengig av å gjøre avtaler med andre personer, som også har det travelt, så ville framdriften stå i fare. Det betyr også at det ikke har vært mulig å gå i dybden i kartleggingen, men det er tatt utgangspunkt i de offentlige dokument og statistikk som har vært tilgjengelig, og gjennom den lokale kunnskapen som tjenestemenn i kommunene innehar. På grunn av tidsaspektet og sen avklaring av den felles forståelse av prosjektets målsetting, har en del arbeidsoppgaver blitt flyttet inn i hovedprosjektet

For å sikre forankring og faglig kvalitet i utarbeidelsen av prosjektets leveranse er den sentrale administrative støttegruppen kontinuerlig med i utarbeidelsen av materiell, analyser og konklusjoner.

Arbeidsformen er primært elektronisk, noe som gir et begrenset ressursuttak på aktuelt personell. Dette stiller store krav til prosjektleders formuleringsevne og klarhet i ”bestillingene” til støttegruppen. Samtidig stiller det store krav til etterrettelighet i henhold til frister og svar hos de samme personer, når e-post og forventninger fra prosjektleder oversendes.

Mandatet stiller også krav om implementerings arbeid blant innbyggerne og å knytte kontakter / bygge nettverk både horisontalt og vertikalt. I tillegg er det viktig å få en avklaring fra sentrale myndigheter om hvor langt en kan gå i å lage sin egen ”stat i staten”.

Det er derfor viktig å finne den rette balansen mellom å jobbe opp i mot sentrale myndigheter for å avklare hva de er villig til å være med på og å jobbe med implementering blant innbyggerne i kommunene. For eventuelt å bøte på dette fikk en tjenestemann i hver kommune et spesielt ansvar og myndighet til å følge opp henvendelser fra prosjektleder. Dette var også mulig da det er satt av midler til eget personell i alle kommunene. Følgende tjenestemenn ble oppnevnt i kommunene;

- For Krokommune næringslivsrådgiver Calle Jonsson,
- For Røyrvik kommune rådmann Ole Jørgen Rødøy
- For Lierne kommune rådmann Karl Audun Fagerli.
- For Strömsund kommune tjenestemann Inez Wiberg.

På grunn av at det i perioder har tatt litt tid å få gjennomført en del møter, så har jeg gjort en del oppgaver for Lierne kommune, slik at det pr. dags dato er 57 timer til gode av prosjektleders arbeid etter 30. juni.

## 5 Risikoanalyse og kvalitetssikring

### 5.1 Kritiske faktorer

	Kritiske faktorer	S	K	RF	Resultat / Tiltak
1.	Vanskelig tilgang på informasjon fra administrativ støttegruppe	2	4	8	Ble løst ved at en tjenestemann i hver kommune får spesielt ansvar og myndighet for å følge opp henvendelser fra prosjektleder.
2.	Motstridende og ulike synspunkter som hemmer framdriften	3	4	12	Det ble satt "time-out" på arbeidet opp mot sentrale myndigheter, fordi forventningene og de nødvendige politiske avklaringene ikke var gjort. Dette ble justert i ordfører/kommunalsråd møtet 9/6.
3.	Vanskelig å integrere prosjektet i kommunene	2	2	4	Har konsentrert meg om møter i byalag, utviklingslag, næringsforeninger, politiske utvalg og ikke direkte inn i mot kommuneadministrasjonene. Ut fra prosjektplanen har rådmenn / kommunalschefer bidratt til å integrere prosjekt i egen organisasjon.

Tabell 4: Kritiske faktorer

S – Sannsynlighet. Hvor sannsynlig vil det være at dette inntreffer. Skala 1-5 (5 er mest sannsynlig)

K – Kritisk. Hvor kritisk vil dette være hvis det inntreffer. Skala 1-5 (5 er mest kritisk)

RF – Risikofaktor (S x K). 15 eller høyere vil måtte utløse en aksjon innen en gitt dato.

## 6 Gjennomføring

### 6.1 Hovedaktiviteter

#### 6.1.1 HA 1: Lag forprosjektplan.

Forprosjektplanen ble vedtatt på styringsgruppemøtet i 18.02.08.

#### 6.1.2 HA 2: Etablere samarbeidsparter og kontaktnett.

Gjennom de møtene som er avholdt så er det etablert kontakter i alle deler av regionen, hovedsak innenfor byalag, næringslivsorganisasjoner og med grensgjengere. I tillegg er det kontakt med andre prosesser som er på gang; - kirkeprosjektet, informasjonsprosjektet og politiprojektet.

I forhold til ungdomssatsingen i prosjektet ble det plukket ut to ungdommer fra hver kommune, som skal delta i en plangruppe sammen med prosessledere Øyvind Kveli og Runar Bach. Det er blitt avholdt et møte i Ungdomsprosjektet 19. juni, der det dessverre ikke møtte noen fra Frostviken. På møtet fikk ungdommene informasjon om prosjektet og de startet planleggingen av hvordan de skal nå ut til alle ungdommene i området, blant annet via møter for ungdomskole - / høgstadie elevene og en årlig ungdomskonferanse der politikerne også må stille opp. Det hadde også vært lærerikt å fått et forskningsmiljø til å følge ungdomskole - / høgstadie elevene som går ut de neste 6 årene, for å se på hvilke valg de gjør og om det endrer seg i perioden.

Det er dannet en arbeidsgruppe for å komme med innspill til turismeprojektet, gruppen består av Arnstein Kirste fra Lierne, Rut Magnusson fra Hotagen, Ola Sundquist fra Frostviken og Just Roar Wohlen fra Røyrvik. Gruppen har beskrevet, konkretisert og kommet med forslag på hvilken måte reiseliv / turisme bør komme inn i hovedprosjekt.

Da det i forprosjektet ikke er satt av midler til å leie inn kompetanse, har det vært bare en uformell kontakt med forsknings- og utviklingsmiljøet. Kontakt med dette miljøet forventes å skje gjennom bestilling av oppdrag. Derimot har doktorand Meeri Brandum Granqvist fulgt prosjektet og deltatt på oppstartkonferansen og to ”folkemøter”, og hatt en samtale med prosjektleder om prosjektet, i tillegg har hun fått tilsendt alle dokument vedrørende prosjektet.

Det er avholdt to møter med representant for Trøndelags EU- kontor, der en har gått igjennom aktuelle EU – program som det bør jobbes videre med.

Opp i mot departement, storting / riksdag, fylke / län er det etablert en del kontakter i forbindelse med Mulighetskonferansen i Gäddede og Oppstartkonferansen i Åkersjön. Etter det har det ikke vært tatt noen formell kontakt, men med hjelp av ordfører Alf Robert Arvassli er det knyttet uformell kontakt med parlamentarisk leder for SV på Stortinget Inge Ryan, og leder for kommunalkomiteen på Stortinget Tore Hagebakken (AP).

### 6.1.3 HA 3: Kartleggingsarbeid.

Mye av tiden i den første fasen har gått med til å skaffe til veie grunnlagsdokumentasjon. Ved hjelp av trygdekontor, arbeidsformidling og skattekontor har en fått på plass en del. Det største problemet har vært å bryte ned informasjon i de svenske kommunene ned på Frostviken og Hotagen / Åkersjön / Storholmsjø og Skärvången.

#### 6.1.3.1 Kart

På møtet i Valsjöbyn, 03.03.08, ble det tegnet et kart over Hotagen / Åkersjön / Storholmsjø og Skärvången sin del i den nye regionen. Den største usikkerheten her er grensen mot Offerdalen og hvor grensen skal gå gjennom Hotagsfjellen mot Frostviken. I Frostviken ble det fremskaffet et kart over forsamlingsgrensene som ble lagt til grunn. For de norske kommunene ble kommunegrensene lagt til grunn. Det er blitt laget et arbeidskart ut fra tilgjengelig kart på internett der grensene og aktuelle navn er satt inn.

(Se arbeidskart, vedlegg nr. 1).

#### 6.1.3.2 Forslag til tiltak

- I hovedprosjektet må det lages et profesjonelt kart som dekker området.

#### 6.1.3.3 Arbeidsledige / arbeidskraftbehov

Kommune	Arbeidsledige	Arbeidskraftbehov
Røyrvik	4 (1,5%)	Sertifiserte sveisere og reparatører for store anleggsmaskiner.
Strömsund (Frostviken)	109 (? %)	Bristyrkene; - läkare, förskolelärare, fritidspedagog, ingenjörer, skogsmaskinförare, sveisere Overskuddsyrkene: - elevassistenter, vaktmästar, vildmarksguider, sågverksoperatör, servicetekniker data
Lierne	10 (1,4%)	Prognosemodell er under utarbeidelse
Krokom (Föllinge)	109 (? %)	Bristyrkene; - bygningsarbeider, förskolelärare, sveisere, VVS montörer Overskuddsyrkene: - foretagsäljare, fackhandel, kontorister, restaurangbiträden, servicetekniker data

Kilder; Arbeidsformidlingen; - Arbeidsmarknadsutsikter i Jämtlandslän 2008.  
NAV Indre Namdal (Prognosemodell er under utarbeidelse)

Et annet bilde på arbeidskraftbehovet er hvor mange utlendinger som er i arbeid i regionen, her har vi ingen offisielle tall for området i regionen, men det bygger på informasjon fra næringslivsmedarbeiderne i kommunene.

Kommune	Antall utlendinger	Norsk / Svensk	Andre nasjonaliteter
Røyrvik	3	3	
Strömsund (Frostviken)	Ca. 30	Ca. 10	Ca 20. Russland, Thailand, Tyskland, Holland, Tyrkia (også selvstendig næringsdrivende)
Lierne	Ca. 55	Ca. 30	Ca 25. Estland, Polen,
Krokom (Föllinge)	Ca 10	6	

#### 6.1.3.4 Forslag til tiltak

- I hovedprosjektet må det identifiseres noen som jobber med hvordan man skal trekke til seg mer arbeidskraft.

#### 6.1.3.5 Ledige boliger / bostäder

Det var vanskelig å få noen oversikt over boligmarkedet. Det står mange hus ledig mesteparten av året, men de er ikke tilgjengelig for utleie eller salg, da de brukes som fritidsbolig av familien. Et annet forhold er at i denne regionen er det liten bruk av eiendomsmeglere, så det er lite som annonseres på det åpne markedet, de fleste boliger omsettes privat.

#### 6.1.3.6 Forslag til tiltak

- I hovedprosjektet må det identifiseres noen som jobber med den problematikken at det mangler boliger til den manglende arbeidskraften i regionen.

#### 6.1.3.7 Gränsgjengere / Pendling over grensen

### Oppsummering av interregprosjektet ”Kommunalt samverkan över kommune och riksgrens”. Forslag på gränsregionalt samarbeide efter Interreg-projektets slut:

- Kartläggning av gränshinder;
  - o Kartlägga och anasylera upplevda gränshinder som rör den arella sektorn, undersöka vilka regelverk som utgör gränshinder i ett samarbeide om djurhållning, mejeri- och slakteriverksamhet, veterinärbesiktning och livsmedelsförsörjning.

Grensegjengere reguleres etter ”Den nordiske skatteavtalen, protokollens VI. EØS-avtalen art 29. Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71”, utdrag fra avtalen;

*Med grensegjenger menes person bosatt i en kommune som direkte grenser til riksgrensen mellom Norge og Sverige og som oppebærer lønn eller annen godtgjørelse for personlig arbeid utført i en kommune som grenser direkte til den samme riksgrensen i det annet land. Grensegjengere må oppholde seg regelmessig i sin faste bolig, dvs. minst en gang i uka, og oppholdet må være av minst to dagers varighet (deler av en dag regnes som dag).*



---

*Grensegjenger bosatt i Norge. Grensegjengere som er skattemessig bosatt i Norge skal skattelegges i Norge for lønnsinntekt opptjent i grensekommune i Sverige. Disse betaler norsk toppskatt, men ikke norsk trygdeavgift for inntekten opptjent i en grensekommune. Forskuddsskatt betales for nettobeskatning og toppskatten.*

*Grensegjenger bosatt i Sverige*

*Grensegjengere som er skattemessig bosatt i Sverige, skal skattelegges i Sverige for lønnsinntekt som er opptjent i Norge, herunder også på lønnsinntekt fra offentlig tjeneste. En svensk grensegjenger er trygdet i Norge for grensegjengerinntekten og skal således betale norsk trygdeavgift av denne inntekten. Det skrives ikke ut norsk forskuddsskatt for svenske grensegjengere. Norske arbeidsgivere må betale arbeidsgiveravgift av grensegjengerinntekt for personer bosatt i Sverige.*

(Se oversikt over gränshinder registrert hos Gränstjenesten i Morokulien, vedlegg nr.2 )

I følge skatt, trygd og arbeidsformidling som jeg har vært i kontakt med, så finnes ikke noen form for egen registrering av aktive gränsgjengere. Igjen av disse etatene driver aktiv oppsøking / registrering av gränsgjengere. Det er avhengig av at de selv eller arbeidsgiveren rapporterer inn. Det eneste registret som finnes er tildeling av personnummer / D-nummer, men en vet ikke hvem som er aktive gränsgjengere i dag. I tillegg er de som må ha personnummer for å opprette bankkonto, de som skal erverve eiendom / hytte / hus og de som skal registrere et kjøretøy / bil / skuter i det andre landet, med i den samme statistikken. De som har den beste oversikten over gränsgjengere er trygdekontorene, men på grunn av usikkerheten om egenregistrering / rapportering så er tallene usikre. Det som er anslått er et tall mellom 40 – 50 gränsgjengere den ene eller den andre veien, mest fra Sverige til Norge, men det er også noe usikkert om de bor innenfor Hotagen og Frostviken eller om de kommer lengre østfra.

#### **6.1.3.8 Forslag til tiltak**

- Det foretas en konkret opptelling av grensegjengere, ved hjelp av skatt og trygdeetat / forsikringskasse i de enkelte kommunene.
- Det må utarbeides et dokument som skal oversendes sentrale myndigheter i Sverige om den svenske arbeidsgiveravgiften.
- I hovedprosjektet nedsettes en ekspertgruppe med tjenestemenn fra begge sider av grensen som skal hjelpe grensegjengere og næringslivet. Denne gruppen må innlede et samarbeid med Gränstjenesten i Morokulien.

#### **6.1.4 HA 4: Kategorisere innspillene til tiltak.**

Innspillene og forslag til tiltak i hovedprosjektet er så mange at den fullstendige oversikten vedlegges rapporten i en egen oversikt. Dette vedlegget ble behandlet på styringsgruppemøtet 28. april i forbindelse med statusrapporten.

(Se vedlegg nr. 3.)

#### **6.1.5 HA 5: Utarbeide statusrapport.**

Rapporten ble lagt fram for styringsgruppen 28.04.08 og vedtatt med en del justeringer.

(Se vedlegg nr. 4.)

---

## 6.1.6 HA 6: Utredning og forslag til hovedprosjektet.

Midt skandinavisk region har bare 3450 innbyggere. Regionen mister ca. 1 % av befolkningen hvert år. Dette betyr at regionen trenger ca. 20 nye arbeidsplasser hvert år for å opprettholde befolkningstallet. Den demografiske sammensetningen av befolkningen, med stadig større andel eldre, forsterker befolkningstallet betydning for den framtidige utviklingen.

Midt skandinavisk region er en stor region i areal ca. 11.000 kv.km, ca. 1/3 del, 3.400 kv.km av dette arealet er vernede området som nasjonalparker og reservat. I tillegg er dette sør – samisk område som betyr at mye av det arealet som ikke er direkte vernet, også har en beskyttelses status i forhold til å ta vare på den sør – samiske næring og kultur.

Før det endelige utredningsarbeidet startet ble det på ordfører / kommunalrådmøtet den 9. juni gjennomført en SOFT analyse ut fra de møtene, kartleggingene, innspillene som har kommet til prosjektet og ut fra ordførernes / kommunalrådenes kjennskap til egne plandokument i den enkelte kommune. Ut fra denne analysen laget møtet et forslag til visjon, målsettinger og strategier før en gikk inn i prioriteringene på tiltak som utredes i forhold til hovedprosjektet.

### 6.1.6.1 SOFT - analyse

#### STYRKER

- Gode offentlige tjenester
- Rik på naturressurser
- Samarbeidsvilje
- Felles kultur
- Felles arbeidsmarked
- Liten arbeidsledighet
- Stabil arbeidskraft
- Stor andel enkeltmanns foretak pr innbyggere

#### SVAKHETER

- Befolkningsnedgang
- Kommunene største arbeidsgiver, avhengig av statlige overføringer som igjen er avhenger av innbyggertallet
- Store avstander – Spredt bosetting
- Gränshinder for næringsliv og arbeidskraftsvandring
- Råvareleverandør;
  - Strøm – skog – stein - rovdyr – natur
- Båndlegging av areal til nasjonalparker / reservat, rovdyr og til sør – samiske rettigheter
- Mangel på arbeidskraft
- Mangel på ledige boliger til utleie

#### MULIGHETER

- Nærmeste nabo er på andre siden av grensen
  - Sju veier over grensen
- Mer foredling av råvarene / livsmedforedling;
  - Reinnæring og viltkjøtt foredling
  - Fiskeforedling

- 
- Videreutvikle de areelle næringer
    - Jordbruksområder
    - Turisme
    - Reindriftsnæringen
  - Videreutvikle befintlige næringer
  - Se muligheter i de verna / beskytta områdene
    - Nasjonalparkland
    - Bjørneland
    - Sameland

#### TRUSLER / HOT

- Befolkningsnedgang
  - Problemer med å opprettholde kvaliteten og omfanget av offentlige tjenester
  - Demografien, en stadig økende andel eldre
- Arbeidskraftbehovet
  - Mangel på både ufaglært arbeidskraft og spisskompetanse
- Tilgjengelige boliger for utleie

#### **6.1.6.2 Forslag til Visjon**

*Gränsefjäll i Midt Norden skal bli en attraktiv region med vekstkraft gjennom Norsk – Svensk grensesamarbeid som kjennetegnes av;  
- en utvikling mot ett  
ekologisk, økonomisk og sosialt hållbart samhelle*

#### **6.1.6.3 Målsettinger**

- Stabilisere innbyggertallet i løpet av 3 år.
- Øke innbyggertallet de neste 3 årene.
- Opprettholde og øke servicen innen hele regionen.
- Øke livskvaliteten i grenselandet / bjørnelandet / nasjonalparklandet / samelandet.
- Være et utstillingsvindu for norsk / svensk distriktpolitikk ved å være en pilotregion i 6 år.

#### **6.1.6.4 Strategier**

- Å være en PILOTREGION i 6 år
- Ta i bruk følgende virkemidler
  - Fjerne gränshindringer for næringslivet.
  - Fjerne gränshindringer for arbeidskraftsvandring over grensen.
  - Utprøving av virkemidler som;
    - Differensiert svensk arbeidsgiveravgiften ved statlig finansiering
    - Momsfritak på boliger
    - Nedskriving av studie gjeld

- Fjerning av moms og tullbestemmelser for kjøp og salg av varer og tjenester i regionen
- Regional informasjonsavis / nettsted
- Biosfæreområde; - økologisk holdbar utvikling.
- Felles planer for kommunale tjenester.
- Samarbeid, nettverksbygging og utvikling i næringsliv.
  - Egne utviklingsprogram for areelle næringer; - jordbruk, reindrift og turisme.
- Utvikle infrastrukturen ved felles bruk over grensen.
- Mekle innflytting, - hjelpeapparat som formidler individrettet tilflytting
- Samarbeid med forsknings - og høyskoleinstitusjoner
- Prosjektorganisering av samarbeidet de første 3 årene

### 6.1.6.5 Næringsliv og arbeidskraft

Oppsummering av interregprosjektet ”Kommunalt samverkan över kommune och riksgräns”. Forslag på gränsregionalt samarbeide etter Interreg-prosjektets slut:

- Företagarna har uttryckt intresse för att fortsätta utveckla former för samverkan.
  - Arbete med inventering av gränshinder har främst rört området upplevda gränshinder. Upplevda hinder är lika ofta hindrand som de reella regelrelaterat hindren.
  - Utöver detta har vi haft sammankomster med företagare i regionen för samtal om samverkan och eventuella hinder för samverkan. Vid samtalen framkommer synpunkter på bland annat behov av förenklingar eller andra tolkningar av regelverk och brist på arbetskraft. De regelverk som åsyftas är olikheter i system för sociala avgifter vilket försvårar delad arbetstid i Sverige och Norge.

#### UTFORDRINGER

- Hjemmemarkedproblematikk
- Arbeidskrafbehov og boende
- Landbruk, rovdyr, verneområder
- Gränshindringer
  - Moms, toll på kjøp og salg
  - Svensk arbeidsgiveravgift
- Effekt ut av turisme / reiseliv
- Generasjonsskifte i landbruk, reindrift og turistnæringen
- Markedsføringsinsatser.

#### MULIGHETER / TILTAK

##### 6.1.6.5.1 Næringslivsprosjekt

#### Mål:

1. Etablere en samarbeidsorganisasjon for næringslivsmedarbeiderne i regionen.
2. Gjøre det mulig for småbedrifter og enmannsforetak å utnytte et naturlig hjemmemarked på begge sider av grensen.
3. Samarbeide om konkrete næringslivsprosjekt som går over grensen.
4. Etablere et ”Gränsefond” for næringslivet i regionen.

---

**Beskrivelse:**

Regionen har bare noen få mellomstore bedrifter, men har tilgjengelig forholdsvis stor andel enkeltmannsforetak i forhold til innbyggertallet. En av de største utfordringene disse småbedriftene har er problemer med å utnytte hjemmemarked. Trekker du en radius på 5 - 10 mil rundt en liten bedrift i regionen og betrakter det som et normalt hjemmemarked, så er de fraskåret fra ca halvparten av sitt hjemmemarked for både for kjøp og salg, fordi dette marked er på andre siden av grensen. Små bedrifter har ikke ressurser til å bygge opp både en import og eksport organisasjon, de drar ikke en gang på marta til hverandre langs grensa p.g.a. toll og momsbestemmelsene. Hadde bedriften derimot ligget på Grong / Strömsund og du trekker samme radius for hjemmemarkedet så hadde hele hjemmemarkedet ligget på en side av grensa og ikke vært berørt av import / eksport / toll og momsbestemmelser. For en liten bedrift er denne ulempen så stor at foretakene i stede avstår fra halvparten av sitt hjemmemarked. Dette fører til dårligere lønnsomhet for bedrifter langs grensen.

(Se uttalelse fra Spedisjonsansvarlig Edel Marie Storaunet, vedlegg nr. 5.1)

I tillegg til å jobbe med denne overordnede problemstillingen etableres et felles samarbeidsorgan for næringslivsmedarbeiderne i regionen, der de samarbeidet om de konkrete næringslivstiltakene som er meldt inn til forprosjektet og prøve å etablere et felles næringslivsfond, ”Gränsefondet”.

**6.1.6.5.1.1 Forslag til tiltak**

1. Etablere en samarbeidsorganisasjon for næringslivsmedarbeiderne i regionen før at utvekla næringslivet.
2. Gjøre det mulig for småbedrifter og enkeltmannsforetak å utnytte et naturlig hjemmemarked på begge sider av grensen.
3. Næringslivet med sterkt lokalt engagemang – finns på internasjonella marknader.
4. Følge opp utredningene om vilkårene for etablering av fiskeoppdrett i østvendt vassdrag innenfor det svenske regelverket.
5. Utnytting av de ledige innmarksbeitene i regionen for å styrke landbruket.
6. Legge til rette for de mulighetene en eventuell gjenåpning av gruvene i Stekenjokk og Joma gir for prosjektområdet.
7. Utrede muligheten for lokal videreforedling av mineraler og steinindustri. (Liskifer / Kvemoskifer)
8. Jobbe for en endring i regelverket slik at godkjente verksted innenfor regionen kan gjennomføre EU – kontroll / besiktning av biler fra begge sider av grensen.
9. Utrede det faktiske arbeidskraftbehovet i regionen og utvikle en felles rekrutterings strategi i samarbeid med næringslivet.
10. Etablere et Gränsefond for næringslivet i regionen.

**Økonomi og organisering**

Arbeid med å endre betingelsene for bedriftenes muligheter for kjøp og salg av varer og tjenester over grensen tilligger hovedprosjektleder og assisterende hovedprosjektleder i det samlede arbeidet om å få iverksatt spesielle virkemidler for regionen. Dette finansieres ved driften av hovedprosjektet.

Det øvrige arbeidet drives av en delprosjektleder i 50 % og med frikjøp på 10 % av hver av de fire næringslivsmedarbeiderne i regionen. Denne stillingen kan sees i sammenheng med 50 % delprosjektleder i turisme / reiselivsprosjektet.

<b>Kostnader</b>	<b>År 2008</b>	<b>År 1</b>	<b>År 2</b>	<b>År 3</b>	<b>Totalt</b>
Delprosjektleder 50%, sees i sammenheng med turismeprojektet		225 000	225 000	225 000	675 000
Arbeidsgr. Næringslivsmedarb 4 x 10 %		180 000	180 000	180 000	540 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>405 000</b>	<b>405 000</b>	<b>405 000</b>	<b>1 215 000</b>
Eksterne tjenester		30 000	30 000	30 000	90 000
Lokal kostnader.		20 000	20 000	20 000	60 000
Investeringer, kontor PC		10 000			10 000
Reisekostnader		20 000	20 000	20 000	60 000
Øvrige kostnader.		30 000	40 000	40 000	110 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>515 000</b>	<b>515 000</b>	<b>515 000</b>	<b>1 545 000</b>

#### **6.1.6.5.2 Videreutvikling av samiske næringen og kultur:**

##### **Mål:**

Synliggjøre samisk kultur og næringsliv bedre.  
 Videreutvikle den samiske næringen ved å utvikle nye produkter.  
 Gjøre det mulig med slakting, salg og kjøp av reinkjøtt innenfor regionen uavhengig av grensen.

##### **Beskrivelse:**

Innenfor regionen er det i dag ca tre hundre samer knyttet til reinbeitedistriktene og samebyene. Samene betrakter hele regionen som sitt område og bruker hele regionen som beiteland. Det er 7 reinbeitedistrikt innenfor regionen 2 på norsk side og 5 på svensk side. Her opererer ca 55 foretak som til sammen har ca 22 500 rein.

I dag må de svenske reieneierne, som har rein beitende på både norsk side og svensk side, jage reinen tilbake til svensk side, slakte den og eksportere slaktet til "Lierne – viltforedling" på norsk side. Lierne viltforedling, som er de norske reieneiernes egen felles bedrift, må da importere dette kjøttet på egen importkvote for viltkjøtt. Dette krever en eksport og import organisasjon og det medfører ekstra avgifter for å hente inn kjøtt fra egen regionen / hjemmemarked. Lierne viltforedling må bruke av sin importkvote til å hente inn kjøtt fra regionen, dette fører til at de ikke får full effektiv utnyttelse av importkvoten. Denne ulempen hadde ikke reieneierne og deres bedrift hatt, hvis ikke de hadde operert i gränseland. Dette er også i strid med samenes egen oppfatning av å være et folk uten grenser.

Samene har, som de andre husdyrholdere med dyr på beite en stor utfordring for å overleve med det store rovdyrtrykket som en nettopp har i denne regionen. Dette gjør det ekstra viktig å se på nye områder for samisk næringsutvikling. Et av disse områdene kan være et samarbeid med turist / reiselivsnæringen hvor man samarbeider om å bruke naturgrunnet og hvor man utnytter det at den samiske kulturen er en attraksjonsverdi i seg selv. Skal dette la seg gjøre må det utvikles et samarbeid der alle parter blir tilgodesett med et økonomisk utbytte av en slik satsing.

I tillegg til den næringsmessige siden av samenes virksomhet, så er det også et behov for å se dette i sammenheng med å bevare kulturarven og å videreføre og videreutvikle kulturen og tradisjonene til kommende generasjoner. I denne sammenheng er det et ønske om et samarbeid over grensen om den samiske undervisningen i grunnskolen i samarbeid med de etablerte sameskolene på begge sider av grensen. Det er også et ønske om å få etablert en felles sameforening over grensen og at en fortsetter arbeidet med å registrere samiske kulturminner.

Disse samiske perspektivet står nærmere beskrevet i ”Sluttrapport. Den sydsamiske gränsregionen” et samarbeid mellom Gaaltije og Saemien Sitje. (Se vedlegg nr. 5.2)

#### 6.1.6.5.2.1 Forslag til tiltak

1. Det opprettes en stilling som samisk næringskonsulent for å fremme utvikling av samiske produkter i regionen.
2. Det fremmes en sak for departementene i begge land, der en ber om at reineierne innenfor regionen kan slakte og levere reinkjøtt til Lierne viltforedling uten at det blir registrert som eksport / import og uten ekstra avgifter enn om kjøp og salg foregikk på en side av grensen.

#### Økonomi og organisering

Det opprettes en egen stilling i 60 % som samisk nærings – og kulturkonsulent, det opprettes arbeidsgrupper der en kan kjøpe fri samene og det settes av ressurser til driften. Prosjektet er kjent med at Røyrvik kommune ønsker en satsing i forhold til samisk næringsutvikling, dersom det er ønskelig kan denne stillingen eventuelt kombineres med en 40 % stilling i Røyrvik.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder 60 %,		270 000	270 000	270 000	810 000
Arb.gr. Repr. beitedistrikt timeliste, frikjøp ikke som eget arbeid.		50 000	50 000	50 000	150 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>320 000</b>	<b>320 000</b>	<b>320 000</b>	<b>960 000</b>
Eksterne tjenester		50 000	50 000	50 000	150 000
Lokal kostnader.		20 000	20 000	20 000	60 000
Investeringer, kontor PC		10 000			10 000
Reisekostnader		20 000	20 000	20 000	60 000
Øvrige kostnader.		90 000	100 000	100 000	290 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>510 000</b>	<b>510 000</b>	<b>510 000</b>	<b>1 530 000</b>

#### 6.1.6.5.3 Turisme / Reiselivsprosjekt

##### Visjon:

Bli det mest attraktive grønne reisemålet i nord-europa.

---

**Mål:**

Synliggjøre at reiselivsnæringens funksjon i samfunnsutviklingen går langt ut over det å utvikle sin egen næring. Reiselivsnæringen skal gjøre regionen kjent og knytte positive relasjoner til området.

**Beskrivelse:**

Dette er et område som det har vært satt inn ikke ubetydelige virkemidler de siste 20 årene. Dette har gjennom politiske dokumenter både lokalt, regionalt og sentralt vært beskrevet som redningen for distriktene både i Norge og Sverige. Nå har nok verdiskapingen i denne sektoren økt i løpet av denne tiden, men det har ikke ført til noen vesentlig økning i sysselsettingen og ikke ført til noe vesentlig økt tilflytting. Turisme og reiselivets betydning for utviklingen av lokalsamfunnene må derfor også måles i omsetningsøkning i andre servicenæringer, for eksempel i lokalbutikken og bensinstasjonen.

I og med at turistnæringen er den raskest voksende næring i verden er det viktig å fortsette satsingen på turisme og reiseliv, fordi denne næringen har en viktig funksjon for både det øvrige næringsliv og for kommunene, - nemlig det å gjøre regionen kjent, skape positive relasjoner til de som skal kjøpe våre varer og tjenester og det kan lette rekrutteringen av folk inn til området både for det private næringslivet og for offentlig sektor. Er det enighet om denne oppfatningen må en drøfte i næringslivet om det ikke er riktig å kanalisere mer av bedriftenes markedsføringsinnsats gjennom reiselivsnæringen. Tilbake vil da næringslivet få noe boende / overnattingsplasser og opplevelser som de kan tilby sine kunder / gjester.

Et annet forhold som er viktig er at skal en lykkes med et reiselivsprodukt så må man ha aksept i lokalsamfunnet, derfor henger dette nøye sammen med at vi skaper et bra samfunn for de som bor her, så blir det også bra for turistene som kommer på besøk. I turistnæringen bruker man mange fellesgoder som er bygd opp for de fastboende, derfor er dette et viktig samspill fordi turistnæringen bidrar til å øke merverdien av de lokale investeringene.

Det unike som regionen kan tilby, er ikke muligheten for den mest ekstreme og spektakulære naturopplevelsen, men vi har en natur som er jomfruelig, trolsk, åpen, som gir mulighet for stillhet og ro, og som er tilgjengelig for alle.

Utfordringene i reiselivsnæringen er sammensatt, men vi har mange små reiselivsaktører som har dette som sesongarbeid, deltidsarbeid eller tilleggsnæring. Dette fører til at de er flinke til å tilby produktet når kunden er på plass, men har ikke tid eller ressurser til å utvikle, drive målrettet markedsføring eller til å selge produktet. Det finnes noen overbyggende organisasjoner som, Frostviksfjäll, Røyrvik fritid og Lierne fritid hvor målsettingene er å hjelpe aktørene med disse utfordringene. Skal vi utvikle en paraplyorganisasjon regionalt i denne sektoren må dette skje i samspill med disse organisasjonene og ikke lage en konkurrerende organisasjon.

Når det gjelder salgsapparatet så trengs det et felles apparat lokalt, men det er også behov for enkelte aktører å knytte seg til salgsorganisasjoner på både nasjonalt og internasjonalt nivå. En lokal salgsorganisasjon, blir også en samarbeids organisasjon, dette kan også etter hvert gi grunnlag for at en slik organisasjon er økonomisk selvfinansierende.



### 6.1.6.5.3.1 Forslag til tiltak

1. Etablere en samarbeidsorganisasjon mellom delprosjektleder, Frostviksfjäll, Røyrvik fritid, Lierne fritid og aktørene i Hotagen.
2. Utvikle en felles lokal salgsorganisasjon.
3. Kartlegging av den kompetansen som finnes i regionen som kan tilføres fellesskapet
4. Drive kompetanseutviklingstiltak innefor markedskunnskap, produktutvikling og salg.
5. Opprette en base av mentorer, erfarne aktører som kan bli frikjøpt til å drive individuell veiledning for nyetablerere i bransjen.
6. Gjennomføre faglige studieturer for å hente kompetanse, inspirasjon og for å bygge nettverk både innfor og utenfor regionen.
7. Utvikle aksene Børgefjellsentret og Blåsjön som et felles reiselivsmål.

### Økonomi og organisering

En delprosjektleder i 50 % som sees i sammenheng med 50% næringslivskonsulent. Det må også samarbeides med Frostviksfjäll, Lierne Fritid, Røyrvik Fritid og ”Reiselivet i Hotagen”. Frikjøpsmidler til reiselivsaktører og dekning av reise oppholdsutgifter slik at de ser muligheten til å delta i kompetanseutviklingstiltak, samarbeidsfora og studieturer.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder 50 %, sees i ammenheng med næringslivsprosjektet		225 000	225 000	225 000	675 000
Frikjøp repr. reiselivsaktører, timeliste til 100', ikke eget arbeid.		100 000	100 000	100 000	300 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>325 000</b>	<b>325 000</b>	<b>325 000</b>	<b>975 000</b>
Eksterne tjenester		40 000	50 000	50 000	140 000
Lokal kostnader		20 000	20 000	20 000	60 000
Investeringer, kontor PC		10 000			10 000
Reisekostnader		50 000	50 000	50 000	150 000
Øvrige kostnader. Kompetanseheving		55 000	55 000	55 000	165 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>500 000</b>	<b>500 000</b>	<b>500 000</b>	<b>1 500 000</b>

### 6.1.6.6 Offentlige tjenester

I dag så har regionen gode offentlige tjenester, men disse er truet av befolkningsnedgangen. På grunn av store avstander innad i den enkelte kommune så er det vanskelig å ha en rasjonell drift på alle offentlige tjenestene. Den nærmeste samarbeidsparten ligger ikke vestover for de norske kommunene og østover for de svenske kommunene, men rett over grensen mot nabolandet. Her må det være muligheter for å utvikle felles tjenester som går øst / vest over grensen, isteden for nord – sør langs grensen slik det er i dag.

### Oppsummering av interregprosjektet ”Kommunalt samverkan över kommune och riksgrens”. Forslag på gränsregionalt samarbete efter Interreg-projektets slut:

- Kommunerna har enats om att fortsätta arbetet med samverkan;
  - o Skola, kultur, näringslivsutvecklig, hälso-sjukvård och teknisk verksamhet nämns som områden för fortsatt sammanhållning. Tjänstemän og politiker ser möjligheter i

---

samverkan. Det som saknas nu er de politiske besluten som visar handlingsutrymme för verksamhetsansvariga.

#### UTFORDRINGER

- Befolkningsnedgang
  - Demografisk sammensetting
- Opprettholde kvalitet
- Store avstander
- Rasjonell drift
- Inntekter;
  - Liten skatteinngang
  - Statlige rammeoverføringer
  - Innbyggerrelaterte inntekter
  - Muligheten for reduksjon i kostnader er ikke samsvarende med nedgangen i innbyggertall og inntekter
- Mangel på arbeidskraft;
  - I omsorgstjenestene
  - Både ufaglært arbeidskraft og spesialistkompetanse.

#### MULIGHETER / TILTAK

##### **6.1.6.6.1 Skoleprosjekt**

#### **Mål:**

Opprettholde en kvalitativ god skole i regionen selv om elevtallet går ned.

#### **Beskrivelse:**

Utdrag fra sluttrapport del 1 og del 2 fra delprosjekt ”Skolesamarbeid over grensen” som var en del av hovedprosjektet ”Kommunalt samverkan över kommune och riksgräns”;

*Den norske og den svenske grunnskoleopplæringen er veldig lik hverandre. Denne likheten gir et godt grunnlag for samarbeid, hvis interessen og viljen er til stede. Ved prosjektets besök til Haparanda, opplevde vi et miljø som var preget av samarbeidsvilje. De så ikke samarbeid på tvers av landegrens som en konkurranse, uten som en tilgang.*

*En av de unike aspektene med vår region, er nettopp grensen. I denne regionen kan vi skape et oppvekstmiljø som er preget av den felles kulturen som vi har her, på lignende måte som en har gjort på flere steder mellom Finland og Sverige. Rapporten har lagt frem flere muligheter til ökt samarbeid over grensen. Utfordringene videre er å finne den riktige veien å gå på.*

*Tilbakemeldingene fra Skolverket er at de fleste løsningene som vi har sett på i dette prosjektet, faller utenfor gjeldende lovverk. Skal forsöksvirksomhet begynnes med elever som flyttes over til den andre siden av grensen, må det ansökes om dispensasjoner fra gjeldende lovverk og sendes til involverte skolemyndigheter.*

*Elevtallet kommer til å gå ned i regionen de nærmeste årene. I Lierne kommer nedgangen i skolene ikke like fort som i de andre delene av regionen, men de seneste*

---

*årenes fødselstall viser til en nedgang om noen år, også i Lierne. Det er derfor viktig for alle skolene i regionen å være ute i god tid med å finne løsninger for å beholde skoler med god kvalitet, til tross for at elevtallet går ned. De fleste skolene i regionen har i dag funnet en samarbeidsform med en naboskole fra den andre siden av grensen.*

*I dag er samarbeidet i hovedsak basert på aktivitetsdager. Neste trinn blir å finne veier for samarbeid som har faglig karakter, men det er viktig at dette kommer i en fase når skolene er klare for det. Motivasjon er en av de viktigste nøkkelfaktorene for å oppnå suksess. En mulig utvikling er å se nærmere på fjernundervisning, slik en har gjort i Pajalamodellen og 24-milaskolan.*

*Elevtallsutviklingen i regionen gjør at skolene sannsynligvis kommer til å være avhengige av å samarbeide med hverandre, og det er derfor viktig at kommunene er villige til å motivere skolene til gode initiativer. De erfaringer man har fått fra samarbeidet mellom Tunnsjø oppvekstsenter og Jormvattnets skola er at motivasjon blant personalet er en meget viktig nøkkelfaktor for å oppnå et godt samarbeidsmiljø.*

*Skolene i regionen har de senere årene begynt samarbeid i forskjellige former, og de har uttrykt ønsker om å fortsette samarbeidet videre. Det er også helt avgjørende for videre samarbeid at kommunene i en periode er villige til å satse økonomiske midler til skyss, slik at ikke økonomiske begrensinger skal sette en stopper for det gode samarbeidsklimaet som har utviklet seg i regionen. Gjennom å støtte opp mot skolesamarbeid over grensen, er kommunene med på å støtte et av de viktigste servicetilbudene i utkantområder, nemlig utdanning av fremtidens innbyggere.*

(Se fullstendige prosjektrapporter del 1 og del 2, vedlegg nr. 5.3 og 5.4.)

Etter den forrige interregprosjektet har samarbeidet fortsatt og da spesielt mellom Jorm og Tunnsjø hvor det har vært felles skoledrift en dag i uke første året og nå en dag annenhver uke, det er også vært et formalisert samarbeid mellom personalgruppene i Gæddede og på Stortangen /Nordli som har resultert i felles aktivitetsdager for elevene. I dag er det også avtaler om enkelt elever som går på skole i nabokommunen, dette er mellom Lierne og Røyrvik, og mellom Lierne og Krokrom.

Dette delprosjektet er derfor en videreutvikling av det tidligere arbeidet som er gjort, det å gå noen skritt lengre i et etablert grensesamarbeidet der man i større grad går over fra felles opplevelser til å prøver ut normalt drift av skolene sammen. Det er også viktig å prøve ut en ordning med valgfrihet og se hvordan dette slår ut i forhold til den etablerte skolestrukturen. Dette kan hjelpe kommunene å organisere skolene i trå med foreldrenes ønsker og man unngår de opprivende prosessenene det er ved å forandre på skolestrukturen.

#### **6.1.6.6.1.1 Forslag til tiltak**

1. Utvikle et system for valgfrihet slik at elevene kan velge hvilken skole de vil gå på i regionen.
2. Videreutvikle forsøk med felles skoledrift mellom Tunnsjø og Jorm.
3. Valsjøbyen og Sørli samarbeider om svømmeopplæringen.
4. Ungdomskolettrinnet / høgstadiet i regionen samarbeider om undervisningen / samisk undervisning ved hjelp av fjernundervisningsutstyr.

5. Utvikle et enda tettere samarbeid mellom Gæddede og Stortangen etter hvert som elevtallet går ned i Frostviken, med sikte på å etablere en felles ungdomskole / høgstadie inntil folketallet igjen er i økning.

### Økonomi og organisering

I og med at det er gjort så mye grunnlagsarbeid på dette området tidligere er man nå i en fase der det er snakk om å prøve ut samarbeid i forhold til normal drift. Det er derfor viktig med et godt samarbeid mellom rektorene og at det er en som har et spesielt ansvar or å drive detet arbeidet framover.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder 20%		90 000	90 000	90 000	270 000
Arbeidsgr. rektorene 7 x 5 %		160 000	160 000	160 000	480 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>250 000</b>	<b>250 000</b>	<b>250 000</b>	<b>750 000</b>
Eksterne tjenester		50 000	50 000	50 000	150 000
Lokal kostnader.		10 000	10 000	10 000	30 000
Investeringer. Videokonferanseutstyr 4 ungd / høgstadieskoler			400 000		400 000
Reisekostnader		140 000	140 000	140 000	420 000
Øvrige kostnader.		70 000	70 000	70 000	210 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>520 000</b>	<b>920 000</b>	<b>520 000</b>	<b>1 960 000</b>

#### 6.1.6.6.2 Kirkeprosjekt

##### Mål:

1. Utvikle et grænsesamarbeid mellom forsamlingene / menighetene på begge sider av grensen.
2. Utvikle møteplasser for befolkningen i regionen.
3. Tiltakene må være integrert i, og bidra til å styrke, det eksisterende menighetsarbeide.

##### Beskrivelse:

Forsamlingene / menighetene i region har den samme utfordringen, som både næringsliv og de offentlige tjenestene, at virksomheten er knyttet til de innbyggerne som bor her. Når innbyggertallet går ned, så blir det vanskeligere å opprettholde de kirkelige tjenestene til den befolkningen som er igjen i regionen. Kirken og menighetsarbeidet er en viktig faktor i hverdagen for mange. Greier vi ikke å opprettholde den kirkelige aktiviteten i trå med befolkningens forventninger er også dette en del av den negative samfunnsutviklingen i regionen, og bidrar til at det blir vanskeligere å beholde folk igjen i området og å rekruttere folk inn til regionen.

Kirken representerer et viktig bidrag, i dette regionprosjektarbeidet, og det er at de har kompetanse på å skape møteplasser for alle uavhengig av om man er privat næringsdrivende, offentlig ansatt, ung, gammel, fjellbonde eller same. Alle kan de finne et fellesskap gjennom kirken og menighetsarbeidet, og dette er en viktig suksessfaktor for hovedprosjektet, det å skape møteplasser for folk slik at det oppstår relasjoner over grensen. Uten at vi greier å skape slike møteplasser blir prosjektet bare et teknisk samarbeid omkring felles virkemidler, varer og tjenester.

Forsamlingene / menighetene i region hadde allerede startet opp arbeidet om mer samarbeid over grensen, da Midt Skandinavisk regionprosjekt startet opp sitt arbeid. De har derfor laget en forstudie og har søkt om forprosjektmidler, men de har gjort det klart i flere møter at de ønsker å være en del av Midt Skandinavisk Regionprosjekt når det starter opp. Forprosjektet deres vil vare fra sommeren 2008 til desember 2008 og vil derfor kunne gå direkte over i hovedprosjektet når det starter opp i begynnelsen av 2009. I forstudien er det beskrevet 16 mulige samarbeidsområder i hovedprosjektet, men det er dette som deres forprosjekt skal avklare, konkrete tiltak vil derfor bli mer avklart ut over høsten 2008. Det som tas med som forslag til tiltak her er derfor en konsekvens av at man uansett har bestemt seg for å innlede et samarbeid og at man er avhengig av personell til å drive fram denne prosessen. Det er også bekreftet at Härnösands stift er innstilt på å bidra økonomisk til dette samarbeidsprosjektet, utfordringen går da til Nidaros bispedømme om å bidra med tilsvarende sammen med en medfinansiering fra Nord-Trøndelag fylkeskommune.

(Se vedlagt forstudie, vedlegg nr. 5.5.)

#### 6.1.6.6.2.1 Forslag til tiltak

1. Det opprettes to 50 % stillinger som gränsekateket / gränsediakon, en fra hvert land, en av disse fungerer samtidig som delprosjektleder opp i mot hovedprosjektet.

#### Økonomi og organisering

I dette prosjektet er det ønskelig med 2 50 % stillinger, en gränsekateket og en gränsediakon, i tillegg hadde det vært ønskelig at disse stillingene ble fordelt med en på svensk side og en på norsk side.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder / Gränsekateket 50%		225 000	225 000	225 000	675 000
Gränsediakon 50%		225 000	225 000	225 000	675 000
Arb.gr. Prester 4 x 10		180 000	180 000	180 000	540 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>630 000</b>	<b>630 000</b>	<b>630 000</b>	<b>1 890 000</b>
Eksterne tjenester					0
Lokal kostnader.		40 000	40 000	40 000	120 000
Investeringer, kontor PC 2 stk		20 000			20 000
Reisekostnader		20 000	20 000	20 000	60 000
Øvrige kostnader. Kompetanseheving		40 000	40 000	40 000	120 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>750 000</b>	<b>730 000</b>	<b>730 000</b>	<b>2 210 000</b>

#### 6.1.6.6.3 Politiprojekt

##### Mål:

1. Forbedre servicen for befolkningen i regionen.
2. Utvikle et arbeidsfellesskap med bredere kompetanse.

##### Beskrivelse:

---

Grensa mellom de 4 kommunene i prosjektet er på ca 200 km, og det er 7 grenseoverganger på denne strekningen, når man samtidig tar med at vi på begge sider av grensen har vår nærmeste nabo over grensen, så skjønner en betydningen av et nært samarbeid mellom polititjenestene på begge sider av grensen. Det har alltid eksistert et samarbeid over grensen, men det har skjedd i akutte, konkrete tilfeller og i fra sak til sak, men ikke på det formaliserte nivået. Et annet forhold som har påvirket behovet for et tettere samarbeid, er at tollvesenet har bygd ned sine grensestasjoner. Så i dette område med 200 km grense og 7 grenseoverganger så er det ingen tollstasjon igjen. Det er også slik at politen på Gäddede betjener befolkningen i Hotagen og for å komme dit så må de kjøre gjennom Norge, via Nordli og Sørli, likedan må lensmann i Lierne kjøre gjennom Sverige, via Bjørkvassnessan, for å betjene befolkningen i Tunnsjø.

Aktuelle samarbeidsområder har vært felles redningsøvelser, felles patruljetjeneste, utveksling av kriminaletterretning, bistand ved større arrangementer og samarbeid med tollvesenet. Polititjenestene på begge sider av grensen er små enheter, og med store avstander til nærmeste samarbeidspartner i eget land, og som resten av regionen så har også de sin nærmeste nabo og samarbeidspartner på andre siden av grensen. Det å etablere seg i et felles kontor vil styrke servicen til publikum, en er ikke så sårbar om noen er ute på oppdrag / ferieavvikling, det vil øke bredden i kompetansen og kunnskapen og det vil bidra til større arbeidsfelleskap for tjenestemennene.

De områdene som det har vært reist usikkerhet om i forhold til å ha en felles tjenesteutøvelse er knyttet til politimyndighet og bevæpning. Når det gjelder bevæpning kan det løses ved ”fremskutt lagring” i politibilene og bevæpnes på ordre fra kompetent myndighet (jfr. rapporten ”Samtjenestegjøring”). Når det gjelder politimyndighet så er det etabler en felles arbeidsgruppe på embetsmannsnivå i begge land som arbeider med denne problemstillingen. I denne sammenhengen kunne da vårt prosjekt være en pilot hvor myndighetene kunne ha prøvd ut og skaffet seg praktiske erfaringer med felles politimyndighet.

For å kunne etablere et felles kontor i Nordli må følgende forutsetninger på plass;

- I og med at Røyrvik er den andre norske kommunen i regionprosjektet så flyttes deres tilknytting til politiet, fra Grong lensmannskontor til Lierne lensmannskontor.
- For å samlokalisere trengs det:
  - 1 nytt kontor og 1 ny garasje plass, det inngås leieavtale med Lierne kommune
  - Økning fra 50 % til 100 % merkantil tjenestestilling
- Når det gjelder vakt så følger tjenestemennene sine egne lands respektive vakt distrikt.

#### **6.1.6.6.3.1 Forslag til tiltak**

1. Etablere et felles lensmann / politi kontor i Nordli med felles dagtjeneste
2. Felles kompetanseheving for å øke kjennskapen til hverandres lovgivning og bestemmelser for utøvelse av polititjenesten
3. Regionen blir en pilot for utprøving av felles politimyndighet
4. Investere i en felles passutstedingsmaskin i regionen
5. I det videre arbeidet sees det på et samarbeid med tollen / tullen
6. Videreføre samarbeidsavtalen fra 01.06.06 om brann og redningstjeneste.

#### **Økonomi og organisering**

Her ser en for seg at en av de aktuelle personene som skal inn i dette arbeidet blir frikjøp for å lede denne etableringen og utarbeidet grunnlaget for det felles politiarbeidet som skal prøves ut. Det er også viktig at denne personen har kontakt med den gruppen som jobber med å få på plass en felles politimyndighet mellom Norge og Sverige. For at dette skal ha en synlig effekt

i forhold til publikum er det ønskelig at det investeres i en passutstedelsesmaskin som kan brukes for både norske og svenske pass. En annen forutsetning som legges til grunn er at Lierne kommune investerer i en utbygging av kontor og garasje.

<b>21 Kostnader Investeringer</b>	<b>Investerings kostnad</b>	<b>År 1 Avskrivninger</b>	<b>År 2 Avskrivninger</b>	<b>År 3 Avskrivninger</b>	<b>Totalt</b>
Lensmannskontor og garasje	2 000 000	40 000	40 000	40 000	120 000

<b>Kostnader Drift</b>	<b>År 2008</b>	<b>År 1</b>	<b>År 2</b>	<b>År 3</b>	<b>Totalt</b>
Delprosjektleder 20%		90 000	90 000	90 000	270 000
Merkantil stilling 50%		190 000	190 000	190 000	570 000
Arbeidsgr. polititjenestemenn 4 x 5 %		70 000	70 000	70 000	210 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>350 000</b>	<b>350 000</b>	<b>350 000</b>	<b>1 050 000</b>
Eksterne tjenester					0
Lokal kostnader. Økt husleie i prosjektperioden.		110 000	110 000	110 000	330 000
Investeringer, passutstedelsesmaskin			300 000		300 000
Reisekostnader		10 000	10 000	10 000	30 000
Øvrige kostnader. Kompetanseheving		20 000	20 000	20 000	60 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>490 000</b>	<b>790 000</b>	<b>490 000</b>	<b>1 770 000</b>

#### **6.1.6.6.4 Lege / Helse / Sjukvård**

##### **Mål:**

1. Et felles legekontor Røyrvik, Lierne, Frostviken og redusert avstanden til legevaktjenesten.
2. Opprettholde kvaliteten og kapasiteten på tjenestene i denne sektoren.

##### **Beskrivelse:**

Det har tidligere vært nært samarbeid og avtale om felles legetjenester i mellom Røyrvik, Lierne og Frostviken, i dag er det en avtale mellom Lierne og Røyrvik. Lierne har hatt en stabil legesituasjon de siste 15 årene, men kommunelegen har nå sagt opp og vil selge sin praksis. Røyrvik har ikke hatt egen lege på mange år, men har hatt en avtale om legetjeneste med Lierne. Frostviken har hatt en ustabil legetjeneste i mange år, men har nå lyktes med å få ansatt en fast lege. Hotagen område har vært betjent av legekantoret i Føllinge. Lierne og Røyrvik er tilsluttet felles legevakt på Grong, Frostviken har legevakt sammen med Strømsund og Føllinge sammen med Krokrom.

Utfordringen for omsorgstjenestene er spredt bebyggelse, lange avstander og en stadig større andel av befolkningen som blir eldre og som lever lengre enn tidligere. I dag utføres det hjemmetjenester i de fire kommunene langs grensen på begge sider. Med 6 grenseoverganger langs grensa burde det være mulig å få en mer rasjonell drift ved å samarbeide på tvers av grensen. Det samme gjelder utnyttelse av plasser på sykehjem og omsorgsboliger. Lierne har ved flere anledninger benyttet seg av ledig sykehjems plasser både i Røyrvik og Frostviken, når det har vært overbelegg og når situasjonen i forhold til brukeren og pårørende har gjort det

mulig. Dette bør utredes nærmere og eventuelt opprettes en fast samarbeidsorganisasjon hvor en utnytter de felles ressursene en har i personell og lokaler. Her er det også spennende å se utviklingen av interregprosjektet ”Deltagarstyrd vård och omsorg till äldre i glesbygd - en samarbeidsmodell”.

Det har sporadisk vært samarbeid over grensen om ettervern i rusomsorgen, men ikke noe etablert samarbeid. Brukerne i de enkelte kommunene har vært så få at det har vært vanskelig å etablere noen fast tjeneste på dette området. Når det gjelder barnevern er Røyrvik og Lierne knyttet til en interkommunal tjeneste i Grong, i Frostviken er det ingen fast tjeneste på dette, men det dekkes fra Strömsund med et framskutt kontor i Gäddede ved behov, i Hotagen er dette knyttet til Føllinge.

Tannlege situasjonen i Lierne og Røyrvik dekkes i dag av en tannlege i Nordli, som har faste kontordager i Røyrvik og i Sørli, denne tannlegen nærmer seg pensjonsalderen om noen år. I Frostviken er det et relativt nytt tannlegekontor som betjenes etter timebestilling. Hotagen betjenes av tannlegekontoret i Føllinge.

#### 6.1.6.6.4.1 Forslag til tiltak

1. Etablere et samarbeid om legetjenesten i Røyrvik, Lierne og Frostviken.
2. Utrede hvordan man kan utnytte felles personell / samisk personell, langs grensen til hjemmehjelp / hemtjeneste, og hjemmesykepleie / hemsjukvård.
3. Utrede muligheten for en felles utnyttelse av kapasiteten på sykehjemsplasser / særskilt boende, omsorgsboliger / gemensamhets boende og korttidsplasser i regionen.
4. Utrede mulighetene for et samarbeid om sosiale tjenester som rus / alkoholmisbruk, barnevern / barnomsorg og psykiatritjeneste.
5. Prøve ut en ordning med et felles tannlegekontor.

#### Økonomi og organisering

I dette arbeidet er det mye grunnlagsarbeid som må gjøres av de som jobber i tjenesene langs grensen i dag. Det legges derfor opp til at en kjøpes fri i 20 % for å lede dette arbeidet og at de andre lederne på området deltar gjennom sitt arbeid i den enkelte kommune.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder redusert fra 40 til 20 %		90 000	90 000	90 000	270 000
Arb. gruppe sektorledere 4 x 10%		180 000	180 000	180 000	540 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		270 000	270 000	270 000	810 000
Eksterne tjenester		40 000	40 000	40 000	120 000
Lokal kostnader.		10 000	10 000	10 000	30 000
Investeringer					0
Reisekostnader		30 000	30 000	30 000	90 000
Øvrige kostnader. Kompetanseheving		60 000	60 000	60 000	180 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>410 000</b>	<b>410 000</b>	<b>410 000</b>	<b>1 230 000</b>



---

### 6.1.6.6.5 Kultur – teater prosjekt

#### Mål:

1. Styrke den lokale kultur og identitet.
2. Skape møteplasser for befolkningen i området.

#### Beskrivelse:

Utdrag fra sluttrapporten fra interregprosjektet; ”Arbetsmarknad och Kultur i Gränsbygd”  
*Kulturen ses idag som en väsentlig faktor i regionens arbete med utvecklingsfrågor. Kulturen är en viktig del i arbetet då man genom sådana gemensamma aktiviteter knyter band och just i denna region görs uppmärksam på alla gemensamma historiska och kulturella aspekter som knyter befolkningen samman. Kulturens roll i projektet är att vara ett "bindemedel" med syfte att skapa förståelse och ökad regional identitet.*

Det er relativt stor aktivitet på den felles kulturfronten i regionen; - det er felles kor som ”Gränskören” og ”Nabokören”, det er felles fotballturnering som ”Gränsliret” og det største felles arrangementet er ”Flyktningerennet”. Det er viktig at kommunene fortsatt bidrar til å støtte opp under disse arrangementene.

Et arrangement, som ble etablert under interregprosjektet ”Arbetsmarknad och Kultur i Gränsbygd” var ”Bärettarvekkan”. Det er nå videreført i samarbeid mellom Lierne og Røyrvik, her bør det igjen etableres et felles arrangement som går over grensen. I tillegg til dette er befolkningen i området publikum og deltakere på arrangementene i området selv om ikke organiseringene er gränsoverskridende.

Et område som det har vært stor fokus på de siste årene er teatervirksomheten som foregår i alle områdene i regionen. Både i Røyrvik, på Gäddede, i Røtviken, ”Bjønnlabben” i Sørli og ”Pe-Torsa” i Kvelia har stor aktivitet på dette område. Felles for teatrene er at de tar tak i den felles kulturarven og identiteten i regionen, alt fra møte mellom fjellbonden og samene, fangstmannens historie, historier fra krigens dager og den folkelige bygde/gläsbygd humoren. I tillegg til teatrene er det en stor aktivitet av lokale revyer i de forskjellige bygdene. Tar en med ”Bärettarvekkan” så er det en ganske utrolig aktivitet på dette området. De fleste av disse teatrene er drevet av ideelle krefter, eller en blanding av ideelle krefter og innleid profesjonelle utøvere, noen av disse teatrene har også en mer etablert administrasjon og styring en andre. Det som er ønskelig er å skape et nettverk av disse teaterkreftene og se om man gjennom felles kompetanseheving, utveksling av ideer, markedsføring og administrasjon kan gjøre teatrene levedyktige uten at de blir så avhengig av enkeltpersoners ideelle innsats.

#### 6.1.6.6.5.1 Forslag til tiltak

1. Etablere et teaternetverk i regionen der også ”Bärettarvekkan” inngår.

#### Økonomi og organisering

Dette prosjektet bør utvikles i to faser, der den første fasen dreier seg om å etablere nettverket med kompetanseheving, utveksling av ideer og kanskje felles markedsføring i disse teatermiljøene. Dersom arbeidet i nettverket utvikler seg i positiv retning og behovet etterspørres, bør en i neste fase vurdere å etablere en felles teateradministrasjon. Det er derfor viktig at den som går inn som delprosjektleder her ikke bare kan administrerer prosjektet, men

også har en kompetanse innenfor teaterproduksjon og administrasjon. I å med at det her ikke er funnet rom for mer enn 20 % i den innledende fase og 60 % i fase to, så er det nødvendig å se på samarbeidspartnere som også har bruk for tilsvarende kompetanse.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder 20-60-60%.		90 000	270 000	270 000	630 000
Arbeidsgr. Teatermedarbeidere timeliste, frikjøp ikke eget arbeid		30 000	50 000	50 000	130 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>120 000</b>	<b>320 000</b>	<b>320 000</b>	<b>760 000</b>
Eksterne tjenester			60 000	60 000	120 000
Lokal kostnader.		10 000	20 000	20 000	50 000
Investeringer, kontor PC		10 000			10 000
Reisekostnader		20 000	40 000	40 000	100 000
Øvrige kostnader.		40 000	70 000	70 000	180 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>200 000</b>	<b>510 000</b>	<b>510 000</b>	<b>1 220 000</b>

#### 6.1.6.6 Ungdomsprosjekt

##### Mål:

1. Skape en positiv framtidstro på regionen.
2. Etablere positive relasjoner til ungdommer, ungdomsarbeider og politikere på begge sider av grensen.

##### Beskrivelse:

En av hovedbegrunnelsene og motivasjonene som ligger i bunnen av et slikt regionprosjekt er at man har tro på at regionen som samfunn har livets rett i framtiden. Men dette har lite for seg hvis ikke ungdommen i regionen også har den samme framtidstroen. I ungdomsarbeidet i regionen er det registrert stor forskjell innenfor de enkelte kommunene i ungdommens tro på en framtid i regionen. Det har derfor vært et uttalt ønske fra styringsgruppen at det måtte være et ungdomsprosjekt i hovedprosjektet. Dette har også kommet sterkt til uttrykk i møtene rundt i regionen.

På bakgrunn av disse signalene er det allerede etablert en arbeidsgruppe bestående av to ungdommer fra hver kommune og det er engasjert to litt eldre ungdommer som ledere for denne gruppen. Hovedarbeidet deres blir å planlegge den årlige ungdomskonferansen og følge opp innspillene fra konferansen over i de politiske fora. For å komme i gang med dette arbeidet har de allerede utfordret ordførerne / kommunalrådene i regionen til å ta med seg de to ungdommene fra hver kommune til Ungdomskonferansen på Inderøya i september 2008, for å lære hvordan en gjennomfører en slik konferanse.

Samtidig med vårt prosjekt er det startet opp et samarbeidsprosjekt mellom Nord-Trøndelag og Jämtlands län som kalles "Rondell" og som har ungdomsarbeiderne i kommunene som målgruppe. Ungdomsarbeiderne i Rondell og ungdommene i vårt prosjekt må kobles sammen og utvikle felles møteplasser for ungdommene i regionen.

#### 6.1.6.6.1 Forslag til tiltak

1. Årlig ungdomskonferanse, der ungdommen i regionen får møte politikerne i en felles utviklingsprosess.
2. Ungdomsarbeiderne i regionen deltar i Rondell-prosjektet.
3. Etablere møteplasser for ungdommene i regionen
4. Inngå et samarbeid med en forskningsinstitusjon som følger ungdommene som går ut av ungdomskolen / høgstadiet disse 6 årene prosjektet pågår og kartlegge deres valg og relasjon til regionen underveis.
5. Vurdere om noen av EU – programmene i ”Aktiv ungdom” er aktuelle for regionen.

#### Økonomi og organisering

Det etableres en arbeidsgruppe bestående av to ungdommer fra hver kommune og det engasjeres en delprosjektleder som har kompetanse i å jobbe med ungdommer i en slik prosess som her er beskrevet.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder 20%		90 000	90 000	90 000	270 000
Arbeidsgr. ungdomsmedarb 4 x 10 %		180 000	180 000	180 000	540 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>270 000</b>	<b>270 000</b>	<b>270 000</b>	<b>810 000</b>
Eksterne tjenester					0
Lokal kostnader.		5 000	5 000	5 000	15 000
Investeringer					0
Reisekostnader		25 000	25 000	25 000	75 000
Øvrige kostnader. Ungdomskonferansen		100 000	100 000	100 000	300 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>400 000</b>	<b>400 000</b>	<b>400 000</b>	<b>1 200 000</b>

#### 6.1.6.6.7 Natur og miljøforvaltning

##### Mål:

Framtidig forvaltningsstrategi for store rovdyr i grenseområdene i Norge og Sverige.

Følgende elementer er blant annet aktuelle å analysere nærmere innenfor hovedmålsetningen:

- Hvordan skal man lokalt leve med og forvalte en grenseoverskridende (økende) rovdyrbestand (bjørn, jerv, gaupe, med hovedfokus på bjørn og jerv?) med basis i lokale, regionale, nasjonale og internasjonale målsetninger?
- Aktuelle tiltak i ulike faser av bestandsutviklingen av bjørn og jerv (bestandsoppbygging, -stabilisering, -reduksjon?)
- Hvilke effekter har ulike tiltak hatt så langt? (økonomisk, holdningsmessig etc)
- Hvilke bestandsprognoser eksisterer, og hva er grunnlaget for prognosene?
- Hvilken betydning har felling av bjørn og jerv hatt for de ulike områdene?
- Beslutningsprosesser knyttet til rovdyrforvaltning -hvem og på hvilket grunnlag
- Sikkerhet ved jakt på bjørn

---

### Beskrivelse:

Flere fagdisipliner vil være viktige og det må diskuteres nærmere hva som er mulig/ønskelig å få prioritert, spesielt i forhold til lokale ønsker.

1. Biologi – Bestandsdynamikk/bestandstørrelse; - grunnleggende og helt avgjørende kunnskap dersom man skal forvalte stammen i forhold til gitte bestandsmål.
2. Konflikter med menneskelig aktivitet
3. Bjørn og andre rovdyr som lokal ressurs
4. Et prosjekt slutter alltid på et tidspunkt – hvilke data og metoder skal benyttes i en mer regulær forvaltning på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå? Kan prosjektet bidra til å utvikle bedre metoder (andre måter å samle inn data på) for forvaltningen?

Aktuelle metoder:

- Radiomerking av rovdyr (GPS) inkl. dødsvarslerer på husdyr
- Spesialundersøkelse ved hjelp av GPS-merkede bjørner for å studere deres bevegelse i forhold til rovdyrsikre gjerder
- Radiomerking av elg (spesielt ku/kalvpar som en fortsettelse av Elgprosjektet i NT, men da også på svensk side)
- DNA
- Sporing
- Bruke data fra Rovbase
- Sett elg (inkl. sett bjørn) som et supplement til undersøkelser av bjørnens effekt på elgbestand.
- Digitale kartgrunnlag i forhold til områdebruk på alle nivå. Dette vil kreve at man harmoniserer kartgrunnlag for begge sider av grensen (krever GIS kompetanse).
- Samfunnsvitenskapelige metoder og problemstillinger (Human dimensions). Stabil isotopteknikk (se ovenfor)

Målgruppen for tiltaket er befolkningen i det geografiske området som prosjektet omfatter. Resultatene vil imidlertid være svært relevant også for regionale og nasjonale myndigheter og interesseorganisasjoner.

Den grenseregionale merverdien er blant annet:

- Økt kunnskap om store rovdyr som utnytter grenseområdene i Norge og Sverige i den regionen som omfattes av prosjektet.
- Bedre grunnlag for en koordinert forvaltning på begge sider av grensen.
- Etablere kontaktnett for framtidig utveksling av erfaringer.
- Eventuelt et forsøk på felles forvaltningsstrategier for både positive og negative sider ved forekomsten av rovdyr.

Prosjektet vil ledes av NINA naturdata, men på grunn av prosjektets kompleksitet vil vi også i stor grad leie inn eksterne ressurser med den beste kompetansen på ulike tema. Det vil i tillegg etableres en styringsgruppe med deltakere fra flest mulig interesseparter. Etablering og gjennomføring av hele prosjektet er planlagt å foregå i to hovedfaser. I denne søknaden er det FASE 1 det søkes midler til i en 3-årsperiode

I den første 3 års fasen ønsker vi å etablere kontaktnett på begge sider av grensen. Her vil vi involvere ulike interesseparter slik som politikere, myndigheter, interesseorganisasjoner og befolkningen for øvrig. På bakgrunn av dette vil vi spisse prosjektet i forhold til hvilke

elementer som bør/skal inngå i prosjektet. Dessuten vil vi benytte denne fasen til å kartlegge eksisterende kunnskap om temaet på begge sider av grensen samt få organisert denne kunnskapen på en samlet måte. Det er også aktuelt å gjennomføre pilotprosjekt knyttet til merking av rovdyr og husdyr/tamrein knyttet til problemstillinger nevnt under hovedmål. Kostnader til eventuell merking av dyr i FASE 1 vil søkes fra andre finansieringskilder og eventuelt i samarbeid med pågående forskningsprosjekter i regi av NINA og andre (også i Sverige).

Det vil etableres en egen nettside for å spre informasjon. I tillegg vil vi benytte lokale media, informasjonsblad og informasjonsmøter for å informere om prosjektet på begge sider av grensen. I tillegg vil det være aktuelt å gi ut foreløpige rapporter underveis for å orientere om prosjektet. Det kan også være aktuelt å knytte til seg mastergradsstudenter og eventuelt doktorgradsstudenter i løpet av prosjektperioden

(Se vedlagt fullstendig prosjektbeskrivelse, vedlegg nr. 5.6.)

#### 6.1.6.6.7.1 Forslag til tiltak

1. Prosjektet støtter NINA- naturdata sitt utviklingsprosjekt som et grunnlag for å utvikle en felles forvaltningsstrategi for store rovdyr.

#### Økonomi og organisering

Stillingsstørrelser:

- Prosjektleder i 25 % stilling pr år i 3 år
- Timebasert innleie av personell tilsvarende 400 timer pr år med snittpris på 800 kr pr time. Her er det nødvendig å leie inn personell fra svensk og norsk side.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet	50 000	200 000	200 000	200 000	600 000
Eksterne tjenester		200 000	200 000	60 000	460 000
Lokal kostnader		30 000	30 000	30 000	90 000
Investeringer		0	0	0	
Reisekostnader		50 000	50 000	20 000	120 000
Øvrige kostnader		30 000	30 000	10 000	70 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>	<b>50 000</b>	<b>510 000</b>	<b>510 000</b>	<b>320 000</b>	<b>1390 000</b>

#### 6.1.6.6.8 Felles utvikling av Naturrum og Nasjonalparksenter

##### Mål:

Utnytte nærheten mellom et norsk nasjonalparksenter og et svensk Naturrum til å øke forståelsen og kjennskap til regionens verneområder.

##### Beskrivelse:

”Naturrum” på Gäddede har fått nye krav for videre autorisasjon som Naturrum. Det betyr at de må utvikle et uteområdet. Nasjonalparksentret i Nordli har også planer om å utvikle et utområde som supplement til utstillingen inne. De ønsker derfor å inngå et samarbeid slik at de i tilretteleggingen av uteområdet legger vekt på forskjellige tema slik at de kan utfylle hverandre. I tillegg ønsker de å utvikle en felles aktivitetsplan med seminarer, konferanser og felles informasjon om verneområdene på begge sider av grensen som til sammen utgjør et av Skandinavias største villmarksområder.

#### 6.1.6.6.1 Forslag til tiltak

1. Utvikle en temapark til hvert av sentrene (Naturrum / Nasjonalparksenter) som utfyller hverandre.
2. Felles aktivitetsplan
3. Felles seminar og konferanseprogram
4. Felles informasjon om verneområdene på begge sider av grensen.

#### Økonomi og organisering

Det tilsettes en svensk delprosjektleder på Gäddede som de to første årene har 20 % for å få i gang arbeidet og etablert temaparkene, mens siste året går ned til 10 % når man går over til å prøve ut et mer normalt driftssamarbeid.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder svensk 20%+20%+10%		90 000	90 000	45 000	225 000
Prosjektmedarbeider, norsk 10%+10%+5%		45 000	45 000	22 500	112 500
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>135 000</b>	<b>135 000</b>	<b>67 500</b>	<b>337 500</b>
Eksterne tjenester		20 000	20 000		40 000
Lokal kostnader.		5 000	5 000	5 000	15 000
Investeringer. Temapark Natrum og Nasjonalparksenter			350 000		350 000
Reisekostnader		5 000	5 000	5 000	15 000
Øvrige kostnader.		5 000	5 000	5 000	15 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>170 000</b>	<b>520 000</b>	<b>82 500</b>	<b>772 500</b>

#### 6.1.6.7 Generelle virkemidler

##### 6.1.6.7.1 Informasjonsprosjekt

#### Mål:

1. Felles informasjon om framdriften i regionprosjektet.
2. Informasjon om bestemmelser omkring gränsgjengerproblematikken.
3. Informasjon om utviklingen innenfor enkelte gränshinder for næringslivet.
4. Skape en felles arena for offentlig informasjon.
5. Skape en felles arena for informasjon fra lag og foreninger.
6. Skape en felles arena for annonsering fra næringslivet.

#### Beskrivelse:

I dag er det informasjon fra kommunene ut til befolkningen på forskjellige måter. Felles for alle er nettbasert informasjon via kommunenes hjemmesider. Lierne har i tillegg "Li-nytt" som kommer ut gratis til alle husstander en gang i uka. Røyrvik har "Hi du hørd!" som kommer ut gratis til alle husstander en gang annenhver uke. "Frostviksbladet" kommer ut en gang i måneden til alle husstander og er reklamefinansiert. I Hotagenområdet kommer "Føllingeserven" ut en gang i kvartalet. Det som er blitt etterspurt på alle folkemøter som er holdt i dette forprosjektet er et informasjonsskriv på nivå med "Li-nytt" og "Hi du hørd!", og

næringslivet har sagt at de ikke er interessert i et skriv som kommer ut sjeldnere enn en gang annenhver uke, helst bør det komme ut en gang hver uke.

Dette prosjektet har i hovedsak innbyggerne i regionen som målgruppe, men det bør også være en ambisjon om å spre informasjon ut over regionens grenser. I forprosjektet har en erfart at dette er vanskelig når det ikke er en eneste journalist som jobber innenfor regionen. En burde vurdere om det er mulig å engasjere en frilans journalist som kunne skrive reportasjer til LT, ÖP, TA og NA i første omgang.

Det bør også utarbeides en eller annen form for presentasjon av regionprosjektet, det vises til den introduksjonen som animatør Martine Grande har laget. Dette er noe å bygge videre på.

Dette prosjektet er en videreføring av prosjektet ”Informasjon i Gränsfjällen” som søker om småprosjektmidler for å gjennomføre en forstudie / forprosjekt om informasjonsarbeid i regionen. Nærmere beskrivelse av prosjektet avhenger av resultatet av forstudien / forprosjektet, men uansett vil en starte opp et felles informasjonsarbeid med en gang hovedprosjektet kommer i gang. Det er viktig både ovenfor innbyggerne, men det må også drives et aktivt informasjonsarbeid mot de politiske utvalgene.

(Se vedlagt prosjektbeskrivelse fra ”Informasjon i Gränsfjällen”, vedlegg nr. 5.7.)

#### 6.1.6.7.1.1 Forslag til tiltak

1. Felles informasjonsavis en gang hver 14 dag
2. Felles nettside
3. Utvikle en felles markedsføringsstrategi sammen med næringslivet, spesielt reiselivet.
4. Utrede muligheten for å engasjere en frilans journalist i området
5. Utvikle og produsere en presentasjon av regionprosjektet.
6. Det må gjennomføres jevnlig møter med de politiske utvalgene gjennom hele prosjektperioden.

#### Økonomi og organisering

Prosjektet ledes av en delprosjektleder som i tillegg til å administrere prosjektet også skal samordne den felles informasjonen som skal ut. For å få inn stoff fra de enkelte kommunene etableres det en arbeidsgruppe bestående av personer som i dag jobber med informasjon i de enkelte kommunene.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Delprosjektleder 50%		225 000	225 000	225 000	675 000
Arbeidsgr. Informasjonsmedarb. 4 x 10 %		180 000	180 000	180 000	540 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>405 000</b>	<b>405 000</b>	<b>405 000</b>	<b>1 215 000</b>
Eksterne tjenester. Lag en presentasjon.		25 000	25 000	25 000	75 000
Lokal kostnader.		20 000	20 000	20 000	60 000
Investeringer, kontor PC		10 000			10 000
Reisekostnader		20 000	20 000	20 000	60 000
Øvrige kostnader. Trykking, distribusjon etc		100 000	100 000	100 000	300 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>580 000</b>	<b>570 000</b>	<b>570 000</b>	<b>1 720 000</b>

---

### 6.1.6.7.2 *Infrastrukturtiltak*

#### **Mål:**

Å legge til rette for en videre utvikling av både den private og den offentlige sektor i regionen.

#### **Beskrivelse:**

For å nå dette målet må en ha en nødvendig infrastruktur å bygge videre på. Skal en hele tiden stange hode i veggen med utviklingsprosjekt på grunn av manglende infrastruktur så blir det vanskelig å holde motivasjonen og framtidstrua oppe. En står også i fare for å havne i en ond spiral, fordi nedgangen i folketallet fører til mindre inntekter, som fører til manglende ressurser til investeringer, som igjen fører til stopp i en del utviklingsprosjekt som skulle ha ført til å bremse befolkningsnedgangen og deretter øke den. Derfor er det nødvendig at infrastrukturtiltak og investeringer er en del av den samfunnsutviklingen som regionprosjektet skal representere.

Det foregår en utbyggingsprosess av både mobilnett og bredbånd på begge sider av grensen, derfor må prosjektledelsen drive lobbyvirksomhet for å øke mobil- og bredbåndsdekning i regionen og jobbe for et felles taksregime innenfor regionen uavhengig av riksgrensen.

I regionen er det flere gränsoverganger og på mellomriksveiene er det stor belastning og da spesielt med tømmertransport. Noe som har ført til at veiene bør rustes opp. I tillegg bør en forberede en opprusting av veien fra E6 i Namsskogan via Røyrvik, Blåsjön og Stekenjokk hvis det blir nyåpning av gruvene i Stekenjokk og eventuell også gjenåpning av gruvene i Joma. Det er en interregprosjekt som omhandler drift og vedlikehold av mellomriksveien. (Se vedlegg nr. 5.8; - Sluttrapport: "Drift og vedlikehold av vegnettet i grensetraktene"2004.)

Det er også et nytt interregprosjekt på gang som også omhandler dette området. Prosjektnavn: "Et mer funksjonelt vegnett i öst-vest-retning i Jämtland/Tröndelag.";

*Samarbete mellan vägverken ska leda till samordning av åtgärder över gränsen och ge ett mer funktionellt vägnät på tvärs över gränsen. Kompetensutveckling och bättre användning av resurser ska bidra till en bättre infrastruktur som stärker näringslivet och gör det attraktivt att bo och leva i regionen. Nyttjande av restprodukter från olika verksamheter ska stärka dessa verksamheter och nyttjandet av naturresurser i regionen ska bli mer lönsamma. Ett mer funktionellt vägnät gynnar också turismen. Projektägare svensk och norsk: Vägverket Region Mitt och Statens vegvesen. Projektledare eller kontaktperson: Peter Rehnman +46(0)70-693 93 37.*

Prosjektledelsen bør etablere kontakt med dette prosjektet slik at en får brakt inn de vurderingene og ønskene som er fra regionprosjektet.

Det planlegges å bygge et observatorium på Brännklumpen i Frostviken, i tillegg skal det bygges et planetarium og utstillingslokale ved siden av Naturrum nede i Gäddede. I planetariet skal en kunne studere stjernehimmelen. Med observatoriet skal regionen gjøres mer attraktiv. Det finnes allerede et samarbeid med universitetet i Umeå og det er også vist interesse fra andre skoler. Kostnadene på observatoriet er på ca 3 mill og nå er det bevilget 1 mill av bygdeutviklingsmidlene til dette formålet. (Se vedlagt forstudie, vedlegg nr. 5.9.)

I regionen er det ingen stor idrettshall / messehall, og dette er et savn både fra idretten, men også fra arrangører av martna / messer / større konserter. Med en felles satsingen på fotball som skjer i regionen er det helt nødvendig med en stor idrettshall hvor en kan trene inne, når



---

en har vinter ute fra oktober til mai. Volleyball, som er den største lagidretten på damesiden i regionen, har en hall i Sørli som kan brukes til trening og kamper i lavere divisjoner, men skal de ha kamper i 1 divisjon så må de over på en stor idrettshall. I dag er damelaget i 2. divisjon. I forhold til messer / martna / store konserter så er de helt avhengig av å arrangeres ute, det fører til en begrensning på hvilke typer messer, utstillere og aktører en kan tilby. Det er derfor etterspurt en stor hall som kan avhjelpe dette behovet i regionen. Lierne kommune har nå forprosjektert en stor hall på Stortangen til ca 25 mill.

Under pkt. 6.1.7.3 Lege / Helse / Sjukvård er det foreslått etablering av samarbeid om legetjenester, tannlegetjenester og kapasitet på sykehjem / særskilt boende. I den forbindelse har Nærvarðsnämnden i Frostviken planer om å bygge en hälsosentral hvor en kan samarbeide om disse tjenestene. Kostnadene er beregnet til ca 40 mill.

Etableringen av disse byggeprosjektene er ikke prosjektledelsen oppgave, men prosjektledelsen må medvirke til at driften av byggene når de står ferdig får den regionale effekt som dette prosjektet forutsetter og som kan gi grunnlag for medfinansiering fra interregmidler.

Det er også meldt inn et prosjekt om å bygge om Røyrvik barne - og ungdomskole for å legge til rette for samisk undervisning. Dette er ikke med i den videre behandlingen da det ble vurdert som vanskelig å etablere en egen samisk skole mellom Snåsa og Hattfjelldal som får statlig finansiering for å være skolesentra for sør - samene i denne regionen. Viser i stede til delprosjektene Samisk næring og kultur og Skole.

#### **6.1.6.7.2.1 Forslag til tiltak**

1. Prosjektledelsen må drive lobbyvirksomhet for å øke mobil- og bredbåndsdekning i regionen og jobbe for et felles taksregime innenfor regionen uavhengig av riksgrensen.
2. Veistrekninger som bør prioriteres av sentrale myndigheter på begge sider
  - a. E6 – Blåsjön - Stekenjokk
  - b. E6 – Nordli – Krokom
  - c. Nordli - Strømsund
3. Stimulere til boligbygging og da spesielt utleieboliger ved å jobbe fram momsfristak på boligbygging.
4. Etablering av Observatorium og Planetarium i Frostviken.
5. Etablere en stor hall til idrett, messer, martna og konserter i Nordli
6. Etablere en hälsosentral i Frostviken
7. Bygge et kontor og en garasje til lensmannskontoret i Nordli

#### **Økonomi**

Som grunnlag for medfinansiering fra interregmidler legger en avskrivningen av disse investeringene over 3 år til grunn.

<b>21 Kostnader</b>	<b>Investerings kostnad</b>	<b>År 1 Avskrivninger</b>	<b>År 2 Avskrivninger</b>	<b>År 3 Avskrivninger</b>	<b>Totalt</b>
Obesrvatorisum Planetarium	3 000 000	60 000	60 000	60 000	180 000
Stor hall / idrett / martnad / messe / konserter	25 000 000	625 000	625 000	625 000	1 875 000
Hälsosentral / Lege / Sjukvård	40 000 000	800 000	800 000	800 000	2 400 000
Lensmannskontor og garasje	2 000 000	40 000	40 000	40 000	120 000
<b>SUM Investeringer Avskrivningskostnader</b>	<b>70 000 000</b>	<b>1 525 000</b>	<b>1 525 000</b>	<b>1 525 000</b>	<b>4 575 000</b>
<b>Sum faktiske kostnader</b>	<b>70 000 000</b>	<b>1 525 000</b>	<b>1 525 000</b>	<b>1 525 000</b>	<b>4 575 000</b>

### 6.1.6.7.3 Avgifter, moms, toll og andre virkemidler

#### Mål:

1. Utvikle virkemidler som kommer både nåværende innbyggere og innflyttere til gode.
2. Utvikle virkemidler som øker regionens attraksjonsverdi.
3. Utvikle virkemidler som utgjør ”en forskjell”.

#### Beskrivelse:

En vesentlig del av den problematikken og ulempen en har ved å bo og drive næringsvirksomhet langs grensen er knyttet til diverse avgifter, moms og toll. Skal en gjøre regionen attraktiv på lik linje med andre plasser som ikke ligger ved grensen, så må en først få kompensert for ulempene jevnfør tiltakene i Nord-Norge;

*”Evalueringer utført av NIBR-Alta, NORUT Samfunnsforskning og Møreforskning viser at virkemidlene har hatt effekt. En beregning fra 1997 viser at virkemidlene samlet har bidratt til økt sysselsetting med 3800 personer, hvor fritaket for arbeidsavgift har den største effekten. Virkemidlene har også bidratt til bedret rekruttering til stillinger innen blant annet helse og utdanning, og bostabiliteten har økt.”*

(Se vedlagt rapport nr. 5.10; ”Tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms”)

Gränsgjengerproblematikken og hjemmemarkedproblematikken er beskrevet tidligere i denne rapporten. Vi vil derfor utfordre den norske og svenske staten til å delta i en dugnad, en utprøving, en pilot, der de avstår fra en del inntekter som i dag er knyttet til moms, toll og avgifter knyttet til kjøp og salg av varer og tjenester innfor regionen. Dette vil uansett ikke føre til noen slukne statskasser, da dette dreier seg om skatter og avgifter knyttet til et folketall på 3450 innbygger med smått og stort. Men vi tro at det vil ha en stor attraksjonsverdi og tiltrekkingskraft på både innbyggere og næringsliv.

Vi ønsker derfor å lage attraktive etableringspakker for både private og for næringslivet;

- Differensiert svenskarbeidsgiveravgift ned på norsk nivå i regionen vil føre til stor attraksjonsverdi for svenske bedrifter å etablere seg i regionen. Det vil også gjøre svenske arbeidstakere mer attraktiv hos norske arbeidsgivere. Siden den svenske arbeidsgiver avgiften også sikrer sosial ytelse til arbeidstakere, må den svenske staten inn å finansiere mellomlegget slik de gjøre i forhold til lavere arbeidsgiveravgift for ungdommer.
- Skal vi få folk til å flytte inn til regionen så må det bygges flere utleieboliger og det må gjøres mer lønnsomt å bygge boliger. Boligmarkedet i området er så lavt at salgsværdien

---

ligger på ca halvparten av byggeverdien, derfor er det vanskelig å få noen til å betrakte boligbygging som en investering som du eventuelt kan få en avkastning på. Her ber vi om at den norske og svenske staten avstår fra inntektene.

- Frihet fra momsdeponering, toll og andre avgifter ved kjøp, salg og flytting av varer og tjenester over grensen er koblet til hjemmemarkedproblematikken. Her ber vi også om at den norske og svenske staten avstår fra inntektene.
- Svenske avgifter på bilkjøp så lenge du er fastboende i regionen er den ekstra attraksjonsverdien en kan legge inn for å få nordmenn til å flytte inn i regionen og bidra til å øke folketallet. Flytter en ut av regionen på norsk side må bilen fortolles som om den ble importert fra Sverige på vanlig vis. Her ber vi om at den norske staten avstår fra inntektene.

#### **6.1.6.7.3.1 Forslag til tiltak**

1. Arbeide for at regionen får en differensiert svensk arbeidsgiveravgift.
2. Arbeide for at regionen får momsfrigjøring på boligbygging.
3. Arbeide for at regionen får tullfrihet ved kjøp og salg av varer og tjenester over grensa innenfor regionen.
4. Arbeide for at regionen får fritak for momsdeponering ved flytting av varer / utstyr over grensa innenfor regionen.
5. Arbeide for at regionen får svenske avgifter på bilkjøp i regionen også på norsk side.

#### **Økonomi**

Ingen ekstra utgifter på prosjektet, men dekkes av driften av hovedprosjektet.

#### **6.1.6.7.4 Andre virkemidler**

##### **Mål:**

1. Utvikle virkemidler som kommer både nåværende innbyggere og innflyttere til gode.
2. Utvikle virkemidler som øker regionens attraksjonsverdi.
3. Utvikle virkemidler som utgjør "en forskjell".

##### **Beskrivelse:**

Nedskrivning av studielån har vært et tiltak som har hatt positiv attraksjonsverdi der det har vært utprøvd. Prosjektet "Pilot'n" i indre Namdals kommunene, der også Røyrvik og Lierne var med hadde denne ordningen i tre år, det også prøvd ut i Nord- Sverige og etablert som en fast ordning i Nord-Norge. Her gjengis hvordan ordningen er praktisert i Nord- Norge;

*"Ordningen med nedskrivning av studielån for låntakere bosatt i Tiltakssonen startet opp i 1988.*

*Ordningen innebærer at låntakere bosatt i kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Gaivuotna-Kåffjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen i Nord-Troms, og alle kommuner i Finnmark, årlig får nedskrevet lånesaldoen med 10 prosent av opprinnelig lånesaldo, men maksimalt 25.000 kr årlig. Da ordningen startet opp var maksimalbeløpet kr. 15.000, og senere kr. 16.500 i mange år, men 1.1.2005 ble maksimalbeløpet hevet kraftig til dagens nivå. Ordningen gjelder for yrkesaktive personer som arbeider heltid, og yrkesaktive personer som arbeider deltid dersom de er registrert som arbeidssøker til fulltidsarbeid. I tillegg gjelder ordningen personer som har omsorg for barn under 10 år eller annet særlig tyngende omsorgsansvar i nær familie, uavhengig av yrkesaktivitet. Nedskrivningen av lånesaldoen skjer*

*etterskuddsvis en gang i året etter 12 måneder med yrkesaktivitet eller annen aktivitet som kvalifiserer til nedskrivning av studielån.”*

(Se vedlagt rapport nr. 5.11; ”Nedskrivning av studielån for låntakere bosatt i Tiltakssonen”)

I arbeidet med å kartlegge gränsgjengerproblematikk og gränshinder for næringslivet kom det fram at den lokale kunnskapen på disse områdene er varierende og at det virker som de enkelte bedriftene og offentlige etater gjør så godt de kan med å fortolke hvordan bestemmelsene skal praktiseres. Det finnes en nettbasert tjeneste i Morokulien både for næringsliv og privatpersoner; <http://www.gtm.nu/> og <http://www.hallonorden.org>, men i og med at det er snakk om hvordan man det praktiske skal gjennomføre så er det behov for en lokal tjeneste som kan supplere de nettbaserte tjenestene og i tillegg være med på å kartlegge gränshinder og bidra til løsninger i samarbeid med gränstjenesten i Morokulien. Ekspertgruppen burde bestå av lokale personer som jobber med skatte, avgift og trygdesystemene på begge sider av grensen og møtes med jevne mellomrom for å drøfte løsninger på konkrete problemstillinger.

I og med at det skal innføres en del spesielle rettigheter knyttet til det å bo og drive næring i regionen hadde det gitt en ytterligere oppmerksomhet for ordningene at man hadde innført et ”Gränsboerbevis” både for privatpersoner og næringsdrivende.

#### **6.1.6.7.4.1 Forslag til tiltak**

1. Arbeide for at regionen får en ordning med nedskrivning av studielån
2. Nedsette en ekspertgruppe med kompetanse på gränsgjengerproblematikk og gränshinder for næringslivet.
3. Utvikle et ”Gränsboerbevis” for både personer og bedrifter

#### **Økonomi og organisering**

I ekspertgruppen ser en for seg tre stykker fra kommunal administrasjon som jobber med personal og lønn og tre stykker fra statlig / län administrasjon som jobber med skatt, toll og trygd / sosialforsäkring. De kommunale tjenestemenn stiller med sin arbeidstid som medfinansiering, mens de andre må eventuelt kjøpes fri.

<b>Kostnader</b>	<b>År 2008</b>	<b>År 1</b>	<b>År 2</b>	<b>År 3</b>	<b>Totalt</b>
Ekspertgruppe 3 stk kommunale, timeliste		70 000	70 000	70 000	210 000
					0
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>70 000</b>	<b>70 000</b>	<b>70 000</b>	<b>210 000</b>
Eksterne tjenester, 3stk statlig personale, timeliste		70 000	70 000	70 000	210 000
Lokal kostnader.					0
Investeringer					0
Reisekostnader		20 000	20 000	20 000	60 000
Øvrige kostnader. Kompetanseheving		20 000	20 000	20 000	60 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>180 000</b>	<b>180 000</b>	<b>180 000</b>	<b>540 000</b>

---

### 6.1.6.7.5 Aktuelle EU-program

**Mål:**

Delta i aktuelle EU – program i tillegg til interreg.

**Beskrivelse:**

Det utvikles stadig nye EU – program og noen av dem kan være aktuell å delta i utover selve interreg programmet. Mange av de aktuelle programmene for en slik region som Midt Skandinavia krever at det må være minst to EU – land med og derfor får vi ikke benytte oss av dem. Men det skjer stadig tilpasninger så det å holde kontakt med Midt – Sweden Office og Midt – Norway Office i Brussel og hjemmekontorene i Trondheim og Østersund er viktig for å følge med de muligheter som dukker opp. Noen program foreslår det at man følger opp spesielt i hovedprosjektet. Det er også via disse kontorene vært undersøkt mulighetene for å etablere en vennskapsregion med de samme utfordringene som Midt Skandinavia.

#### 6.1.6.7.5.1 Forslag til tiltak

1. Følge utviklingen i programmene; Life-pluss og EGTS(C).
2. I forhold til Ungdomsprosjektet bør det etableres kontakt med Aktiv ungdom – programmene.

**Økonomi**

Ingen ekstra utgifter på prosjektet, men dekkes av driften av hovedprosjektet.

## 6.1.6.8 Evaluering av prosjektet

### 6.1.6.8.1 Knytte en doktorand til prosjektet

**Mål:**

Evaluere prosjektet slik at erfaringene fra både prosess, etablering og gjennomføring gir en overføringsverdi til andre prosjekt.

**Beskrivelse:**

Det er etablert kontakt med Jämtlands Recycling Arena, JiLu om muligheten for at prosjektet kan kjøpe tjenester fra doktorand Meeri Brandum Granqvist. Hennes forskning har som utgangspunkt;

*Den demografiske utvecklingen i Sverige har de senaste decennierna inneburit att en allt större del av befolkningen väljer att bosätta sig i städer. Detta leder i sin tur till en avfolkning av landsbygden. Simultant sker en annan process, nämligen den att nationalstatens roll blir allt mindre och att samarbete över gränser blir allt vanligare.*

*I två kommundelar i Jämtland (Frostviken & Hotagen) finns en historia av att söka sig västerut, mot Norge för att samarbeta kring lösningar på problem, snarare än inåt det egna landet. Frostviken och Hotagen befinner sig för närvarande i en process där man försöker lösa avfolkningens bieffekter genom att söka samarbete med de norska kommunerna Lierne och Röyrvik.*

*Genom att ta tillvara ett gammalt kulturarv, en tradition av samarbete över nationsgränsen avser man utmana nationalstaten genom att finna nya lösningar i en ny svensk-norsk region. Syftet med avhandlingsarbetet är att undersöka vad som driver fram den här typen av regionalisering. Vad krävs för att en regionalisering ska genomföras? Kan man identifiera*

nyckelaktörer i de olika faserna av arbetet och ser det i så fall likadant ut i andra liknande regionaliseringsprosesser?

#### 6.1.6.8.1.1 Forslag til tiltak

Det inngås en avtale med Jämtlands Recycling Arena, JiLu om kjøpe av tjenester fra doktorand Meeri Brandum Granqvist.

#### Økonomi

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Doktorand Meeri Brandum Granqvist 80%		300 000	300 000	300 000	900 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>300 000</b>	<b>300 000</b>	<b>300 000</b>	<b>900 000</b>
Reisekostnader		20 000	20 000	20 000	60 000
Øvrige kostnader.		20 000	20 000	20 000	60 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>340 000</b>	<b>340 000</b>	<b>340 000</b>	<b>1 020 000</b>

#### 6.1.6.9 Økonomien i hovedprosjektet

##### 6.1.6.9.1 Drift, økonomi og organisering av hovedprosjektet

I tillegg til de tiltakene som er beskrevet ovenfor så kommer driften av selve hovedprosjektet med hovedprosjektleder og assisterende hovedprosjektleder og driften av et prosjektkontor.

Prosjektlederne og delprosjektlederne skal ikke bare administrere de enkelte prosjekt, men i rekrutteringen bør en også legge vekt på at de skal tilføre en kompetanse til prosjektet. Hovedprosjektlederne skal i tillegg til å administrere hele prosjektet drive aktiv lobbyvirksomhet opp i mot sentrale myndigheter, for at dette skal få størst mulig effekt bør en være svensk og en være norsk slik at en unngår misforståelser i språk og kultur. I tillegg skal de bidra til å jobbe fram søknaden til den neste tre års perioden, og da med et spesielt fokus på andre medfinansiere enn bare kommunene.

Kostnader	År 2008	År 1	År 2	År 3	Totalt
Hovedprosjektleder 100%		450 000	450 000	450 000	1 350 000
Ass. hovedprosjektleder 100%		400 000	400 000	400 000	1 200 000
Økonomiansvarlig norsk / svensk 2x10%		100 000	100 000	100 000	300 000
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>950 000</b>	<b>950 000</b>	<b>950 000</b>	<b>2 850 000</b>
Eksterne tjenester		50 000	50 000	50 000	150 000
Lokal kostnader.		40 000	40 000	40 000	120 000
Investeringer, kontor PC 2 stk		20 000			20 000
Reisekostnader		40 000	40 000	40 000	120 000
Øvrige kostnader. Styringsgruppen, konferanser, aktiviteter.		100 000	100 000	100 000	300 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>1 200 000</b>	<b>1 180 000</b>	<b>1 180 000</b>	<b>3 560 000</b>

### 6.1.6.9.2 Total oversikt over kostnader og finansiering i prosjektet

<b>21. Kostnader</b>					07.07.08
<b>Kostnader</b>	<b>År 2008</b>	<b>År 1</b>	<b>År 2</b>	<b>År 3</b>	<b>Totalt</b>
Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet		5 000 000	5 200 000	5 132 500	15 332 500
<b>SUM; Eget personell, ansatt og lønnet av prosjektet</b>		<b>5 000 000</b>	<b>5 200 000</b>	<b>5 132 500</b>	<b>15 332 500</b>
Eksterne tjenester		575 000	645 000	485 000	1 705 000
Lokal kostnader.		340 000	350 000	350 000	1 040 000
INVESTERINGER; Kontor PC, Videokonf., Naturrum, Pass.maskin		90 000	1 050 000	0	1 140 000
Reisekostnader		490 000	510 000	480 000	1 480 000
Øvrige kostnader.		780 000	830 000	810 000	2 420 000
<b>Sum faktiske kostnader</b>		<b>7 275 000</b>	<b>8 585 000</b>	<b>7 257 500</b>	<b>23 117 500</b>

<b>22. Finansieringsplan</b>					
<b>Finansiering</b>	<b>År 2008</b>	<b>År 1</b>	<b>År 2</b>	<b>År 3</b>	<b>Totalt</b>
Strömsund kommun		595 833	705 833	630 833	1 932 500
Krokom kommun		297 917	352 917	315 417	966 250
Lierne kommun		297 917	352 917	315 417	966 250
Røyrvik kommun		148 958	176 458	157 708	483 125
Politi Jämtland		32 500	107 500	32 500	172 500
Politi N-Trøndelag		16 250	53 750	16 250	86 250
Kirken Härnesand, via länet		77 500	72 500	72 500	222 500
Kirken Nidaros		38 750	36 250	36 250	111 250
Naturrum		17 500	105 000	6 875	129 375
Nasjonalsenter		8 750	52 500	3 438	64 688
Nord-Trøndelag fylkeskommune		510 625	671 875	529 063	1 711 563
<b>SUM Offentlig kontant finansiering</b>		<b>2 042 500</b>	<b>2 687 500</b>	<b>2 116 250</b>	<b>6 846 250</b>
Arbeidsgrupper		1 165 000	1 165 000	1 142 500	3 472 500
Lokaler		340 000	350 000	350 000	1 040 000
<b>SUM Offentlig direkte finansiering (arbeidsgrupper, lokaler)</b>		<b>1 505 000</b>	<b>1 515 000</b>	<b>1 492 500</b>	<b>4 512 500</b>
<b>SUM Offentlige kontant + offentlig direkte finansiering</b>		<b>3 547 500</b>	<b>4 202 500</b>	<b>3 608 750</b>	<b>11 358 750</b>
Offentlig regional medfinansiering		0	0	0	0
Statlige Interreg-midler Norge		1 818 750	2 146 250	1 814 375	5 779 375
EU Interreg-midler Sverige		1 818 750	2 146 250	1 814 375	5 779 375
<b>SUM Offentlig finansiering</b>		<b>3 637 500</b>	<b>4 292 500</b>	<b>3 628 750</b>	<b>11 558 750</b>
Privat kontant finansiering: Nina-Naturdata		90 000	90 000	20 000	200 000
<b>Sum finansiering</b>		<b>7 275 000</b>	<b>8 585 000</b>	<b>7 257 500</b>	<b>23 117 500</b>

### 6.1.6.10 Framdriftsplan

<b>17. Tid og aktivitetsplan:</b>		
Aktivitet	Start dd.mm.åå	Slutt dd.mm.åå
Søknaden sluttbehandles	01.12.08	31.12.08
Hovedprosjektet, tidligst oppstart, tidligst slutt	01.01.09	31.12.12
Søknad om ny treårsperiode, sluttbehandles	01.12.12	31.12.12
Ny hovedprosjekt, tidligst oppstart, tidligst slutt	01.01.13	31.12.16

### 6.1.6.11 Prosjektets grenseregionale merverdi

Dette området som prosjektet omfatter er på en måte et område som ligger isolert til langs grensen på begge sider. Både på norsk og svenskside er det langt til nærmeste nabo på egen side av grensen. Områdene på begge sider av grensen har de samme utfordringene med mangel på arbeidskraft, mangel på spisskompetanse, store områder er fredet, et stort rovdyrtrykk, sør- samisk næring og kulturområde og det er tynt befolket. Men på grunn av grensen greier man ikke å utnytte det potensialet som er i område verken for næringsutvikling, reiselivssatsing eller opprettholde offentlige tjenester på en kvalitativ god måte. I tillegg er veldig viktig å gjøre området attraktiv for ungdom slik at de har en tro på en framtid i regionen. Derfor ønsker vi å få prøvd ut virkemidler som ikke før er prøvd ut i et grenseregionalt samarbeid.

### 6.1.6.12 Kobling til andre prosjekt

Koblingen til andre prosjekt går fram av henvisningene underveis i rapporten, vedleggene og vedlagt litteraturliste.

### 6.1.6.13 Forventet resultat – overgripende indikatorer

<b>Overgripende indikatorer</b>	<b>Antall</b>	<b>Kommentarer</b>
Antall kvinner og menn som deltar i prosjektet. (Inklusiv ungdommer)	Kvinner; 1375 Menn; 1375	Statistisk av en totalt befolkning i området på 3450 innbyggere.
Hvorav antall ungdommer (15 – 24 år) som deltar prosjektet.	Kvinner; 230 Menn; 230	Statistisk andel av antall husholdinger på totalt 1150.
Antall foretakseiere som deltar i prosjektet.	Kvinner; 20 Menn; 20 Blanding; 20	Statistisk andel av antall husholdinger på totalt 1150.

### 6.1.6.14 Forventet resultat – spesielle resultat indikatorer

<b>Resultat indikatorer</b>	<b>Antall</b>	<b>Kommentarer</b>
A). Antall formelle gränshinder som prosjektet bidrar til å rydde vekk	Formelle gränshinder; x?	Moms, toll, avgifter på kjøp og salg av varer og tjenester i området.
A). Antall opplevde gränshinder som ryddes vekk.	Opplevde gränshinder; 2	Ved felles informasjonsavis og felles kultursatsing på teater og ungdommer så minsker



Resultat indikatorer	Antall	Kommentarer
		hindringene i språk og kultur.
A). Antall personer som deltar i felles utdanning og praksis.(gymnas, videreutdanning, kurser, praksis)	Kvinner; 100 Menn; 100	Næringslivsaktører, reiselivsaktører, offentlige ansatte og ungdommer
A). Antall studenter som studerer del av sin utdanning i det andre landet.	Kvinner; 1 Menn;	Doktorand
A). Antall nyetablerte og videreutviklet gränsoverskridende kluster / nettverk.	Kluster / Nettverk; 13	Næringsliv, reiseliv, samisk, skole, sjukvård, kirke, politi, kultur/teater, ungdom, natur / miljøforvaltning, naturrum / nasjonalparksenter, ekspertgruppe
B). Etablerte institusjonelle samarbeid.	Institusjonelle samarbeid; 13	Næringsliv, reiseliv, samisk, skole, sjukvård, kirke, politi, kultur/teater, ungdom, natur / miljøforvaltning, naturrum / nasjonalparksenter, ekspertgruppe
B). Nye og videreutviklet metoder for stads- og landsbyutvikling.	Metoder: 9 +	Fritak for moms, toll og avgifter ved kjøp og salg av varer og tjenester. Momsfritak på boligbygging, Nedskrivning av studielån. Redusert arbeidsgiveravgift. Informasjon. Kultur/teater. Ungdomsprosjekt.

### 6.1.6.15 Øvrig forventet resultat og langsiktig effekt

Forventet resultat står beskrevet under det enkelte delprosjektet. Hovedeffekten en vil oppnå ved å innføre de generelle virkemidlene er økt attraksjonsverdi og oppmerksomhet, noe som igjen vil føre til økt vilje til næringslivsetablering og tilflytting. Dessuten vil det bidra til at ungdommene igjen får troen på en framtid i regionen.

En annen langsiktig effekt er en opprettholdes av de offentlige tjenestene på et tilfredsstillende kvalitativt nivå, mer samarbeid og rasjonell bruk av personal – og lokalitetsressurser som er i regionen.

I tillegg vil det bidra til å finne tilbake til det kulturelle fellesskapet som dette området tidligere var preget av, men som på grunn av gränshinder og at samfunnene har orientert seg i nord – sørover og vest- eller østover innenfor eget land, i stede for øst – vest over grensen som det var i tidligere tider, noe som 7 grenseoverganger er et synlig bevis for.

---

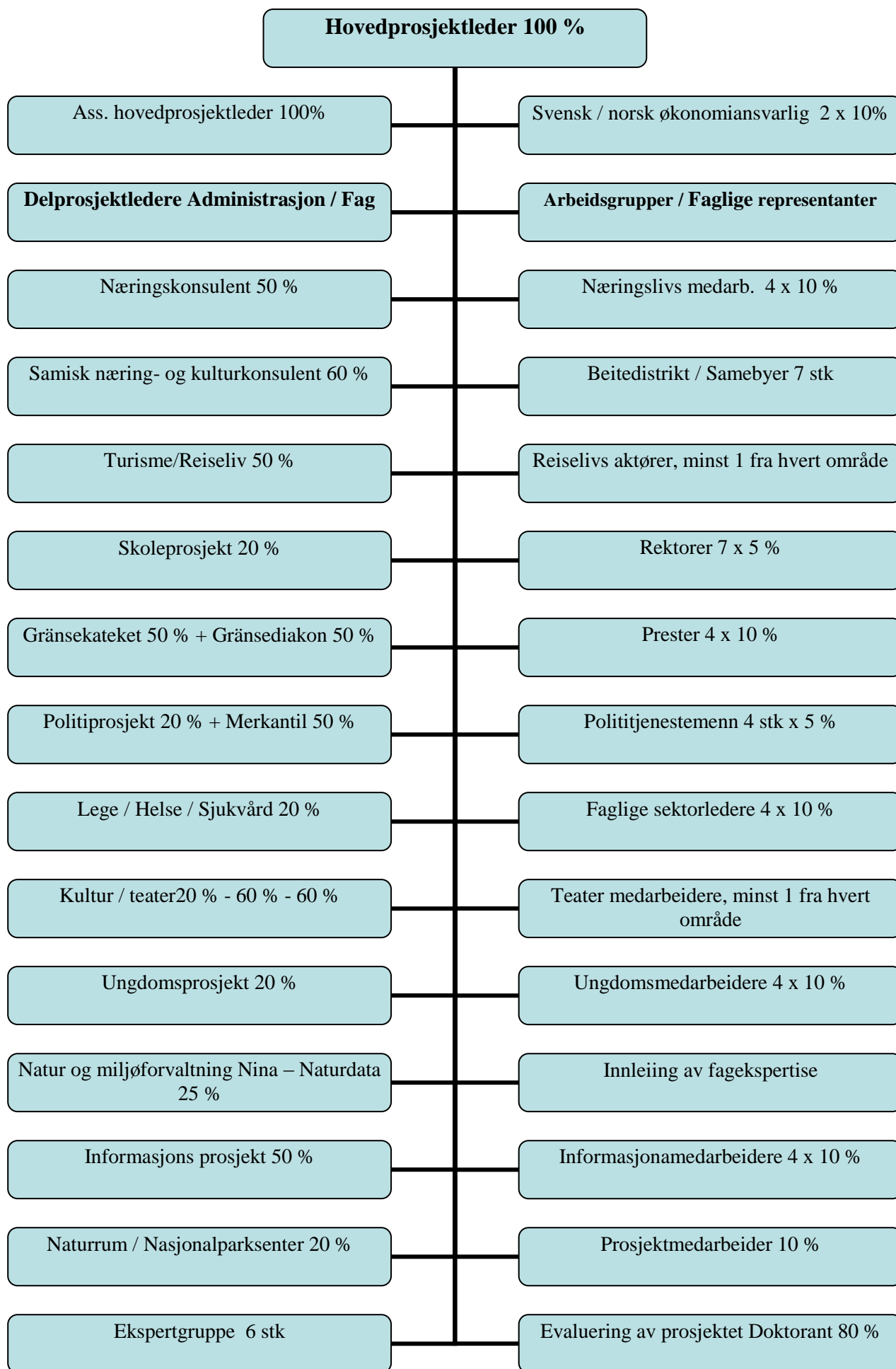
### 6.1.7 HA 7: Utrede aktuell organisasjonsmodell av hovedprosjektet.

Tidlig i prosessen la styret i GIM bort samkommunebegrepet, ut i fra ønske om å skape noe som var helt spesielt for denne regionen. Det reises spørsmål om det er strategisk fornuftig å ta opp dette så tidlig i prosessen. En annen utfordring i denne sammenhengen er at en del av de tiltakene en ønsker å iverksette av infrastruktur og virkemiddeltiltak er regelbundet utenfor kommunal myndighet og allikevel ikke kan løses innenfor en egen forvaltningsmodell. Dette bør derfor utredes nærmere i hovedprosjektet når en ser hvilke tiltak som lar seg gjennomføre. Først når en har en oversikt over omfanget av samarbeidet kan en lage en organisasjon som er tilpasset behovet, inntil dette er på plass organiseres det videre arbeidet som prosjektorganisering.

En ytterligere utfordring i denne sammenhengen er at det er bare deler av de svenske kommunene som er med i regionprosjektet. De delene som er med i prosjektet har heller ingen delegert forvaltningsnivå eller kommunal administrasjon unntatt nämärd, nämärdschef og rektor i Frostviken. De svenske kommunene bør derfor, uansett organisering av prosjektet, vurdere om de skal ha en delegert funksjon innenfor regionprosjektets grenser på samme nivå som nämärd och nämärdschef, bare at de dekker alle politikerområdene.

Hovedprosjektlederne skal i tillegg til å administrere hele prosjektet drive aktiv lobbyvirksomhet opp i mot sentrale myndigheter, for at dette skal få størst mulig effekt bør en være svensk og en være norsk slik at en unngår misforståelser i språk og kultur.

Aktørene i prosjektet, spesielt innen næringsliv, turisme og samisk næring og kultur ønsker seg delprosjektlederne som ikke bare er administratorer, men også fagpersoner som skal bringe inn kompetanse og sørge for framdrift i aktivitetene. Aktørene har ikke selv tid og ressurser til dette arbeidet. Dette gjør det vanskelig å samordne for mange av tiltaksområdene under felles delprosjektledere. Det er også nødvendig i den første prosjektperioden at aktivitetene utredes og forankres godt slik at tiltakene / aktivitetene lever også etter at prosjektmidlene er borte. Siden dette er et total samfunnsutviklingsprosjekt så har det vært signalisert at dette arbeidet skulle ha et langsiktig perspektiv som skal være godt forankret på grasrotnivå i regionen.



---

### 6.1.7.1 Forslag til tiltak

1. Hovedprosjektet startes opp med ordinær prosjektorganisering med vedtaksmyndighet i hvert enkelt kommunestyre / fullmektige.
2. Prosjektorganisering med en hovedprosjektleder fra et land, og en assisterende hovedprosjektleder fra det andre landet. I tillegg delprosjektledere for de enkelte områdene som prioriteres og arbeidsgrupper
3. I forlengelse av pkt. 1 legges utarbeidelse av organisasjonsmodell som et tiltak i første fasen av hovedprosjektet, slik at en får tid til å gjennomføre en prosess for å jobbe fram en modell som er hensiktsmessig i forhold til omfanget av samarbeid i regionen.

### 6.1.8 HA 8: Informasjon, implementering og markedsføring.

Generelt kan en si at etter både Mulighetskonferansen og Oppstartkonferansen var det god dekning på både norsk og svensk side. På norsk side har det vært dekning i avisene Namdalsavisa (NA) og Trønderavisa (TA). Etter konferansene var det dekning i både Radio Jämtland og TV4 i tillegg til Länsstidningen (LT) og Östersundposten (ÖP) på svensk side. Etter møtet i Åkersjöen er det i hovedsak NA som har fulgt opp saken etter at nyhetsbrevene er blitt sendt ut.

Ut over det journalistiske stoffet har det vært lagt ut linker og stoff på forskjellige nettsider som blant annet;

- [www.krokom.se/](http://www.krokom.se/)
- <http://www.forumfrostviken.se/>
- <http://www.lierne.kommune.no/>
- <http://www.royrvik.kommune.no/>
- <http://www.stromsund.se/>
- [www.inorden.org](http://www.inorden.org)
- <http://www.nt-utvikling.no/NTFK/Web.nsf/ShowNews?OpenForm&ID=FAFA68F046811F5CC1257404003DAE89>
- [www.mid-norway.no](http://www.mid-norway.no)
- [www.ks.no/templates/Page.aspx?id=48674](http://www.ks.no/templates/Page.aspx?id=48674)

Alle offentlige dokument, planer, referat, kart og lignende er lagt ut på nettsiden til Forum Frostviken.

Det er sendt ut 3 nyhetsbrev som er lagt ut på kommunenes internettsider og satt inn i lokale / kommunale aviser som "Li – nytt", "Hi du hørt". Nyhetsbrevene er sendt til avisene LT, ÖP, NA og TA. I tillegg så er nyhetsbrevet sendt ut som e-postbrev til alle kontakter i Hotagen området.

Gustaf Jillker har gitt ut to utgaver av "Otné" som i detalj beskriver det som skjedd i dette prosjektet, kirkeprosjektet og ellers i området.

Prosjektleder har engasjert animatør Martine Grande for å lage en liten animasjon som en introduksjon for å illustrere prosjektet. Denne kan bygges ut etter hvert som prosjektet skrider fram.

---

Følgende møter er avholdt;

- 04.02.08 Trøndelag FOU
- 04.02.08 Interregsekretariatet
- 22.02.08 Tunnsjø utviklingslag
- 03.03.08 Kirkeprosjektet
- 03.03.08 Byalagene i Hotagen
- 10.03.08 Politiet i Gäddede og lensmann i Lierne
- 17.03.08 Næringsmedarbeiderne i kommunene
- 19.03.08 Trøndelags EU- kontor
- 27.03.08 Parlamentarisk leder for SV på Stortinget Inge Ryan
- 27.03.08 Næringslivet, formannskapet og Blåsjøns framtid i Røyrvik
- 14.04.08 Lierne næringsforening og deler av kommunestyret i Lierne
- 16.04.08 Forum Frostviken
- 28.04.08 Kommunestyret i Lierne
- 02.05.08 Trøndelags EU- kontor
- 14.05.08 Kommunestyrelsen i Krokrom
- 21.05.08 Styret for Lierne Næringsforum for å drøfte tema ”Arbeidskraftbehov”
- 22.05.08 Kommunestyret i Røyrvik
- 30.05.08 Arbeidsgruppen for turismeprojektet i Bakvatnet
- 05.06.08 Næringschefen for Frostviken
- 11.06.08 JILU Jämtlands läns institutt for landsbyutvikling
- 12.06.08 Fullmektiget i Strömsund kommun
- 18.06.08 Arbeidsgruppen for turismeprojektet i Bakvatnet
- 19.06.08 Oppstartmøte med representanter for Ungdomsprojektet
- 25.06.08 Møte med representanter for samene
- 02.07.08 Møte med Stortingsrepresentant fra venstre Andre Skjlestad

Dette er møter som prosjektlederen har tatt initiativ til eller blitt invitert inn i. I tillegg har ordfører i Lierne, Alf Robert Arvassli hatt møte med leder for kommunalkomiteen på Stortinget, Tore Hagebakken.

#### ***6.1.8.1 Forslag til tiltak***

- Felles informasjonsavis for regionen en gang i 14 dagene fra august 2008.
- Videreutvikle animasjonen med Martine Grande.
- Det må gjennomføres jevnlig møter med de politiske utvalgene gjennom hele prosjektperioden.

#### **6.1.9 HA 9: Utarbeide prosjektrapport.**

Sluttrapporten behandles av styringsgruppen 27.06.08 i Røyrvik. Deretter behandles den i politiske utvalg i de respektive kommune i løpet av august / begynnelsen av september. Samtidig må arbeidet med å utarbeide interregsknaden i Strömsund kommun starte. Interregsknaden må være ferdig til oversendelse innen 19. september.

## 7 Øvrige resultat av forprosjektet

### 7.1 Prosjektets grenseregionale merverdi

Det er i forprosjektet gjort et grunnleggende kartleggingsarbeid og et implementeringsarbeid som grunnlag for de politiske beslutningene om å søke et hovedprosjekt. Det er beskrevet mulighetene som ligger i et framtidig gränsregionalt samarbeid.

I forprosjektet er det beskrevet hvorfor man, på grunn av grensen, ikke greier å utnytte det potensialet som er i område verken for næringsutvikling, reiselivssatsing eller i å opprettholde de offentlige tjenester på en kvalitativ god måte. Derfor ønsker vi å få prøvd ut virkemidler som ikke før er prøvd ut i et grenseregionalt samarbeid.

Prosjektet har bidratt til å gjøre regionen kjent og gitt økt attraksjonsverdi og oppmerksomhet, noe som igjen vil føre til økt vilje til næringslivsetablering og tilflytting. Dessuten vil det bidra til at ungdommene igjen får troen på en framtid i regionen.

I tillegg har det bidratt til å sette fokus på det kulturelle fellesskapet i dette området igjen. Et fellesskap som på grunn av gränshinder og at samfunnene har orientert seg i nord – sørover og vestover eller østover innenfor eget land, i stede for øst – vest over grensen som det var i tidligere tider. Dette illustreres godt ved de 7 grenseoverganger som er i regionen.

### 7.2 Resultat – overgripende indikatorer

Viser til kap. 6.1.8 H8: - om konferanser, møter og informasjonstiltak som er avholdt i regionen.

Overgripende indikatorer	Antall	Kommentarer
Antall kvinner og menn som har deltatt i prosjektet. (Inklusiv ungdommer)	Kvinner; 1375 Menn; 1375	Statistisk av en totalt befolkning i området på 3450 innbyggere. Alle er nådd gjennom 4 nyhetsbrev som er sendt ut til alle husstander.
Antall kvinner og menn som fysisk har deltatt i prosjektet. (Inklusiv ungdommer)	297 innbyggere	Disse har vært fysisk til stede på konferanser og møter i regionen.
Hvorav antall ungdommer (15 – 24 år) som fysisk har deltatt prosjektet.	Kvinner; 6 Menn; 5	Dette er ungdommer som var til stede på møtene og som kom med innspill til ungdomssatsingen.
Antall foretakseiere som har deltatt i prosjektet.	Kvinner; 12 Menn; 24 Blanding; 16	De som har møtt på næringstreffene, turismeprojektet, og som politikere.

### 7.3 Spesielle resultat indikatorer

Resultat indikatorer	Antall	Kommentarer
A). Antall formelle gränshinder som prosjektet har bidratt til å starte en prosess for å rydde vekk.	Formelle gränshinder; 1	Forprosjektet hadde ikke som mål å utrede gränshinder. Prosjektet har bidratt til å beskrive et ”nytt” gränshinder, - ”hjemmemarkeds – problematikken”.
A). Antall opplevde gränshinder som er ryddet vekk.	Opplevde gränshinder; 2	Politisk å jobbe fram en felles politisk plattform for satsing i

Resultat indikatorer	Antall	Kommentarer
		regionen. Ved felles informasjonsavis "Gränsnytt" minsket hindringene i språk, kultur og felles arrangement.
A). Antall personer som har deltatt i felles utdanning og praksis.(gymnas, videreutdanning, kurser, praksis)	297 innbyggere	Næringslivsaktører, reiselivsaktører, offentlige ansatte og ungdommer har deltatt i kompetanseheving om gränsboerproblematikk.
A). Antall studenter som studerer del av sin utdanning i det andre landet.	Kvinner; 1 Menn;	Doktorand
A). Antall nyetablerte og videreutviklet gränsoverskridende kluster / nettverk som har vært aktive premissleverandører til prosjektet.	Kluster / Nettverk; 12	Næringsliv, reiseliv, samisk, skole, sjukvård, kirke, politi, kultur/teater, ungdom, natur / miljøforvaltning, naturrum / nasjonalparksenter, ekspertgruppe
B). Etablerte institusjonelle samarbeid.	Institusjonelle samarbeid; 7	Reiseliv, samisk, skole, sjukvård, kirke, politi, naturrum / nasjonalparksenter
B). Nye og videreutviklet metoder for stads- og landsbyutvikling.	Metoder: 9	Beskrivelse av: "Hjemmemarkedsproblematikken", "reiseliv/turisme", "Ungdomssatsingen", "felles skoledrift", "kirkesamarbeid", "politisamarbeid", "kultur/teater", "nårvård/sjukvård/lege samarbeid", "informasjonssamarbeid"

## 7.4 Øvrig resultat og langsiktig effekt

### 7.4.1 Øvrig resultat

Det er utarbeidet en prosjektsøknad og prosjektbeskrivelse for et hovedprosjekt som er innvilget.

### 7.4.2 Bestående gränsregionalt samarbeid etter at forprosjektet er avsluttet.

Kommunene har arbeidet fram en felles politisk plattform for satsing i regionen de neste 3 årene og lagt grunnlaget for en felles informasjonsavis "Gränsnytt" minsket hindringene i språk, kultur, avertissement og arrangement i regionen.

I forprosjektet ble det initiert samarbeidsgrupper i reiseliv, kirke, politi, skole, nårvård / sjukvård, ungdomsgruppe, naturrum / nasjonalparksenter og informasjonsarbeid som vil fortsette samarbeidet på ulike nivå uavhengig av den videre utvikling av hovedprosjektet. Dette vil gi en langsiktig effekt for å opprettholde de offentlige tjenestene på et tilfredsstillende kvalitativt nivå. Mer samarbeid og rasjonell bruk av personal – og lokalitets ressurser som er i regionen er synliggjort.

---

## **7.5 Horisontelle kriterier**

### **7.5.1 Arbeidet med det horisontelle kriteriet miljø.**

I forbindelse med arbeidet med å utarbeide reiseliv / turisme delen i prosjektet ble det lagt stor vekt på finne balansen, mellom å utvikle produkter som tilfredstiller de miljøkrav som gjelder i de respektive land, og det å utvikle produkt som den mer urbane turist er villig til å bruke penger på.

I arbeidet med den samiske delen av prosjektet var det en viktig diskusjon å finne reiseliv / turismens bruk av naturområdene og reindriftsnæringens bruk av de samme områdene. Framtiden her ligger i samarbeid, der begges behov blir ivaretatt, og begge kan ta ut fortjeneste på en økologisk og framtidsrettet bruk av naturressursene.

De offentlige tjenestene som er beskrevet har det om utgangspunkt at det er mer rasjonelt både miljømessig og ressursmessig å foreta korte tjenestereiser på tvers av riks- og kommunegrenser enn å ha lange tjenestereiser langs grensene innenfor hvert land og kommune.

### **7.5.2 Arbeidet med det horisontelle kriteriet jämsteldhet / likestilling.**

Forprosjektet har hatt en bred profil på sitt informasjon og implementeringsarbeid. Her er det lagt vekt på at alle innbyggerne, menn, kvinner, ung og gammel har fått informasjon og fått muligheten til å gi sine innspill og premisser for hovedprosjektet.

Her har det vært fokus på de offentlige tjenestene til både ung og gammel. Her er beskrevet den demografiske utviklingen i regionen som tilsier at vi får en økning i andelen eldre som skal ha offentlige tjenester. Men det er samtidig lagt vekt på tiltak som skal gi bedre vilkår for unge i etableringsfasen med momsfratak på boligbygging og nedskrivning av studielån.

Her har vi også lagt stor vekt på vilkårene til småbedrifter innenfor kunst og håndverk, og småskala matprodusenter. Dette er distriktsnæringer hvor det er en stor andel kvinner som bestyrer og som møter "hjemmemarkedsproblematikken" med full tyngde.

### **7.5.3 Arbeidet med det horisontelle kriteriet mångfald / integration.**

Forprosjektet har beskrevet hvor mange fra andre nasjoner som er arbeidstakere eller selvstendige næringsdrivende i regionen. Det er også beskrevet den brist / mangel det er på arbeidskraft og det behovet det er for å importere arbeidskraft for å opprettholde driften både i det private næringsliv og i de offentlige tjenestene. Så her er det i framtiden behov for mer arbeidskraft enn det regionen selv vil rekruttere. Og lykkes prosjektet med å øke attraksjonsverdien vil behovet bli enda større.

## **8 Økonomi**

Endelig regnskap for forprosjektet legges ved sluttrapporten.



---

## 9 Underskrifter

  
Steinar Bach  
prosjektleder

Inez Wiberg  
prosjektmedarbeider



  
Alf Robert Arvassli  
norsk prosjekteier

  
Karin Stierna  
svensk prosjekteier

---

## 10 Vedlegg

**10.1.1 Nr. 1** Kart over Midt Skandinavisk Region.

**10.1.2 Nr. 2** Oversikt over gränshinder registrert hos Gränstjenesten i Morokulien.

**10.1.3 Nr. 3** Oversikt over alle innspill på tiltak som er kommet inn.

**10.1.4 Nr. 4** Statusrapport vedtatt 28.04.09.

**10.1.5 Nr. 5** Prosjektbeskrivelse for hovedprosjektet, versjon 4, november 2008.

**10.1.6 Nr. 6** Utdypende beskrivelse av enkelte tiltakene som anbefales.

**10.1.6.1** Uttalelse fra Spedisjonsansvarlig i Nordli, Edel Marie Storaunet.

**10.1.6.2** ”Sluttrapport. Den sydsamiske gränsregionen”

**10.1.6.3** Skolesamarbeid over grensen, del 1; Sluttrapport.

**10.1.6.4** Skolesamarbeid over grensen, del 2; Veien videre.

**10.1.6.5** Kirkeprosjektet; Gränselös fjällbygd – en forstudie.

**10.1.6.6** NINA-naturdata; Framtidig forvaltningsstrategi for store rovdyr i grenseområdene i Norge og Sverige.

**10.1.6.7** Prosjektbeskrivelse; ”Informasjon i Gränsfjällen”.

**10.1.6.8** Sluttrapport: ”Drift og vedlikehold av vegnettet i grensetraktene”, fra 2004.

**10.1.6.9** Forstudie; ”Observatorium og planetarium i Frostviken”.

**10.1.6.10** ”Tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms”

**10.1.6.11** Økonomisk oversikt over kostnader og finansiering.

**10.1.7 Nr. 7** Litteraturliste.